

**AZ ÖRÖMHÍR EVANGÉLIKUS
KERESZTYÉN ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA
2010**

Adatlap

Az óvoda neve: Örömhír Evangélikus Keresztyén Óvoda

Címe: 8200 Veszprém

A program neve: FORRÁS keresztyén óvodai nevelési program

Az óvoda felügyeleti szerve:

I. fokon: Veszprémi Evangélikus Egyházközség

II. fokon:

III. fokon: Magyarországi Evangélikus Egyház

Oktatási - és Iskolai Osztály

Jogállása: Az egyházközséghez szervezetileg kapcsolódó, annak mint fenntartónak és felügyeleti szervnek a vonatkozó törvényben meghatározott módon alárendelt Önálló jogi személy

Gazdálkodása: önálló

Szakágazati jel:

Szakfeladatai: A törvényben előírt óvodai nevelés, alapoktatás biztosítása a gyermekeknek; iskola-előkészítés, keresztyén életre nevelés, óvodai nevelés keretében történő integrált nevelés.

A program érvényességének ideje: év

Az óvodai csoportok száma: 2

A csoportszervezés elve: A gyermekek nevelése vegyes csoportokban folyik.

Tartalom

Bevezetés	4.
A programkészítést közvetlenül befolyásoló törvényi paragrafusok	5.
Gyermekképünk	6.
Keresztyén óvodánk sajátos arculata	7.
Keresztyén óvodai nevelésünk legfontosabb célkitűzései és alapelvei	9.
A lelki nevelés értelmezése	10.
A személyiségfejlesztés fő területei	13.
Az óvodai nevelés keretei	16.
Gondozás, egészséges életmódra nevelés	16.
Közösségi nevelés, szocializáció	18.
Tevékenységi formák: játék, munka, tanulás	24.
A játék	24.
Munkára nevelés	28.
Tanulás	30.
Keresztyén nevelési programunk fejlesztési tartalma	32.
Lelki nevelés	32.
Anyanyelvi nevelés	34.
Zenei nevelés	36.
Vizuális nevelés	42.
Testnevelés	46.
Környezeti nevelés (benne matematikai tapasztalatok)	51.
Irodalmi nevelés	54.
A gyermekek fejlettségi szintjének mutatói az óvodáskor végére	56.
Gyermek és ifjúságvédelem óvodánkban	58.
Óvodánk kapcsolat rendszere	60.
Keresztyén nevelési programunk megvalósításának eszközzrendszere	63.
A nevelési program végrehajtásához szükséges a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	64.
Keresztyén szemléletű tervezés	71.
Szervezési, működési rend	72.
Felhasznált irodalom	74.

Bevezetés

Az 1996. évi LXII. törvény a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosítása ismét megerősíti, hogy az óvodák „az Óvodai nevelés országos alapprogramja” c. alapelveket tartalmazó dokumentum alapján nevelési programot készítsenek, vagy az ily módon készített nevelési programok közül választhassanak.

Óvodánk a várpalotai Evangélikus Keresztyén Óvoda *Forrás* keresztyén óvodai nevelési programját vette át és adaptálta.

A program elnevezése *Forrás*, ami minden keresztyén számára így nekünk is Isten igéjét, szavát jelenti, ami életünk kiindulópontja, kiapadhatatlan éltetője.

Az ige birtokában pedig a gyermek gazdag lesz, semmi hiányt nem szenved, mert az ige az élet, igazság, világosság, igazságosság, üdvösség, öröm, szabadság, bölcsesség, erény, kegyelem, dicsőség, és minden jó ígérete felmérhetetlen gazdagsággal.

Szeretnénk, ha programunk is olyan forrása lehetne óvodásainknak, nevelőtestületünknek, a szülőknek, ami a mindennapok gyakorlatában igyekszik betölteni valamennyiünk „szomjúság” érzetét!

Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm. Fűves legelőkön terelget, csendes vizekhez vezet engem. Lelkemet felüdíti, igaz ösvényen vezet az ő nevéért. (Zsolt 23,1-3)

A programkészítést közvetlenül befolyásoló törvényi paragrafusok

Az 1996. évi LXII. törvény – a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosítása – ismét megerősíti, hogy az óvodák „az Óvodai nevelés országos alapprogramja” c. alapelveket tartalmazó dokumentum alapján nevelési programot készítsenek, vagy az ily módon készített nevelési programok közül választhassanak.

Ezek a következők:

A törvény 4.§ (2,4.) bekezdése; 8.§ (2,3,11,13.) bekezdése; 14.§, 19.§ (1,g.) bekezdése; 33.§; 36.§;

44.§; 45.§; 47.§; 50.§; 57.§; 61.§; 79.§; 84.§; 102.§ (2.) bekezdése; 103.§ (2,3.) bekezdése; 104.§

(4.) bekezdése; 116.§ (1.) bekezdése; 123.§ (3.) bekezdése.

Integrációra vonatkozó törvényi hivatkozások:

10. § (1) (2) (3) a d e, f (4) gyermekek jogaira vonatkozik

15. § (1) alkalmazottak köre

17. § (1) alkalmazottak köre

24. § az óvoda mint közoktatási intézmény

30. § az integráció alapjai (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (11)b (12)

35. § (4) (5) (7) (8) Szakszolgálat (gyógytestnevelés, konduktív ellátás, logopédiai ellátás, nevelési tanácsadó feladata beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyerekek részére.)

14/1994. MKM rendelet 2. pont (a b bek.), és 7. pontja

Gyermekképünk

Az embergyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. Programunk a fejlesztésben kiindulópontnak tekinti a 3-7 éves korú gyermek pszichoszociális fejlődési jellemzőit. A személyiség kialakulásának alapfeltétele a szűkebb és tágabb társadalmi környezettel való optimális kapcsolat, amelyben a gyermek megkülönböztetés nélkül életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségleteivel is közreműködik. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik. Minden gyermek számára egyenlő hozzáférést biztosítunk. A nemzeti, etnikai kisebbségekhez tartozó gyermekek integrációjára törekszünk.

Olyan óvodás gyermeket szeretnénk nevelni, aki tudja, hogy soha nincsen egyedül, hogy fontos, hogy biztonságban van Istennél, aki stabil értelmi, érzelmi, lelki értékeket elsajátítva alkalmas az iskolai beilleszkedésre és teljesítményre, aki megismerkedik a keresztyén hit és életmód alapjaival, akinek cselekedeteit, szavait a Jézus Krisztus iránti szeretet fogja meghatározni.

Ha szerettek engem, megtartjátok az én parancsolataimat... (Jn 14,15)

Az ember bibliai ábrázolásából világosan kitűnik, hogy az embernek, tehát a gyermeknek is, vezetőre és kísérőre van szüksége. Mi nevelők, óvónők akkor tudjuk helyesen vezetni, kísérni óvodásainkat a krisztusi úton, ha mi is tanítványok vagyunk, akik Krisztustól akarunk tanulni, mert szavaink, tetteink csak őáltala lesznek hitelesek a gyermekek között. Nekünk, keresztyén óvónőknek szívbeli örömünk van, amit tovább adhatunk a gyermekeknek úgy, hogy tekintetüket, figyelmüket, gondolkodásukat az Úr Jézusra irányítjuk.

Meggyőződésünk, hogy Krisztus maga nevel: a pedagógus, a család, az egyház úgy, és olyan mértékben nevel, amennyiben Jézus arca formálódik ki rajta. Tudjuk, hogy hitet sohasem lehet senkibe se belenevelni, mégis előkészítő munkára szükség van hozzá. Munkánk, szolgálatunk ezt az előkészítést szeretné elvégezni az óvodai nevelés országos alapprogramjában meghatározott célok, feladatok végrehajtásával együtt.

Az Úr erőt ad népének, az Úr megáldja népét békességgel. (Zsolt 29,11)

Keresztyén óvodánk sajátos arculata

Óvodánkba a jelentkezés a város egész területéről és a környező falvakból történik. A beíratott gyermekek felvételének feltételei elsősorban

- evangélikus családi háttér
- keresztyén nevelési céljaink elfogadása és azok megvalósításában való együttműködés.

Gyermekférőhelyünk jelenleg 50 fő. Evangélikus vallásúakból nem tudjuk ezt a létszámot biztosítani, ezért a fennmaradó helyre felvesszük mindazokat, akik nevelési célkitűzéseinkkel készségesen egyetértenek.

Az Alapprogramban előírt tevékenységi formák mellett óvodánkban a bibliaköri foglalkozások is szerepelnek.

Óvodai nevelésünkben az emberi személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére törekszünk. A gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem illeti meg. Tudjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben óvodánk nevelő munkájával kiegészítőként szeretne segítséget nyújtani a családok számára a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig, legfeljebb hét éves korig. Biztosítjuk a gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszerével és a gyermekeket körülvevő tárgyi környezettel kívánjuk segíteni a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Óvodánk elsődleges funkciói: óvó védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő, a keresztyén hitet és életmódot megalapozó.

Keresztyén elkötelezettségű nevelésünkben meghatározó szerepe van a gyermeki személyiség megkülönböztetés nélküli elfogadásának, a személyiség tiszteletben tartásának, megbecsülésének, és a gyermek iránti őszinte szeretetnek. Lehetővé tesszük személyiségfejlődését, az egyéni szükségletek figyelembevételével képességeinek kibontakoztatását.

Ehhez szükségesnek tartjuk a családok tájékoztatását, velük való együttgondolkodást, gyermekük teljes személyiségének kibontakoztatása érdekében közös felelősségérzetük hangsúlyozását. Gyermekük keresztségekor tett fogadalmuk, hitvallásuk alkalmával beleegyeztek gyermekük hívő keresztyénné nevelésébe az egyház segítségének igénybevételével. Nevelésünk akkor lesz teljes értékű, ha a családokkal együtt tudunk gondolkodni, cselekedni, egy cél felé tartunk, amit együtt szeretnénk elérni. Ez pedig nem lehet más, mint a boldog, kiegyensúlyozott, biztos alapokkal rendelkező, Istenben bízó, órá hagyatkozó gyermek, aki belső tartásával, testi egészségével alkalmas az iskola, majd később az élet kihívásainak megfelelni.

Az óvoda és a család kapcsolatrendszerében a program új lehetőséget tár fel. Igyekszik megteremteni az egyensúlyt a családi és az intézményes nevelés között úgy, hogy kiegészíti, gazdagítja azt. Az óvodában folyó keresztyén nevelés hatására az egyes családoknál olyan szokások jelennek meg, amelyek életmódjukban szemléletváltást jelentenek, megváltozik értékrendjük, meg tudják határozni a fontossági sorrendet.

Az együttnevelés célja, feladatai: óvó, védő, segítő kezet nyújtani a gyerekeknek, a családnak, létrehozni egy olyan emberi kapcsolatrendszert, amelyből merít a gyermek, a család, és az óvodai testület.

Keresztyén szellemiségű nevelésünk fontos színtere még a három történelmi egyház (evangélikus, katolikus, református) temploma. Megismerkednek óvodásaink a három egyház

köszönésmódjával, a liturgiai renddel. Evangélikus szervezésű és fenntartású óvodaként elsődlegesen a saját templomunkkal, annak belső elrendezésével, tárgyaival és azok funkcióival ismerkednek meg gyermekeink. Ennek érdekében templomi istentiszteleteken veszünk részt, és ünnepi alkalmainkat is ott szervezzük, így a szülők is részesei nevelőmunkánk ezen szakaszának. Evangélikus templomunkban a vasárnapi istentiszteletekkel párhuzamosan gyermek-istentiszteleteken, illetve havonta egy alkalommal családi istentiszteleten vehetnek részt óvodásaink és családtagjaik.

Gyermekeink többsége emeletes házból érkezik, ezért is tartjuk kiemelten fontos feladatunknak a minél több természetben, szabadban tartózkodást.

Kirándulásaink során ízelítőt kaphatunk a teremtett világ sokféleségéből, ezernyi csodáiból. Lehetőségünk van az évszakokra jellemző csodálatos környezetben való gyönyörködésre, hálaadásra, játékra. (pl.: vidámpark, Gulya-domb, csatári kilátó, zirci arborétum)

Szeretnénk megismertetni óvodásainkkal a keresztyén kultúra értékeit az egyház, és a környezetünk adta lehetőségek maximális kihasználásával.

A nagyobb gyermekek számára úszásoktatást biztosítunk.

A másik fontos meghatározója nevelésünknek a zenei nevelés és a néptánc, amelyek kiegészítik a lelki nevelést (amiről a személyiségfejlesztés területein belül bővebben lesz szó), hiszen az énekszóval, hangszerrel való dicséret, hálaadás, az öröm, a bánat kifejezésének lehetősége. Jó dolog megtapasztalni a lélek felfrissülését, megkönnyebbülését egy szívből elénekelt dal után.

Szoros a kapcsolatunk a Csermák Antal Zeneiskolával. Részt veszünk tanáraik és növendékeik koncertjein, ahol megismerhetjük, kipróbálhatjuk a hangszereket, meghallgathatjuk a zeneirodalom remekeit.

Látogatjuk a Pegazus Bábszínház bérletes előadásait a közeli HEMO épületében. Részt veszünk a könyvtár és az iskolák óvodás programjain.

Keresztyén óvodai nevelésünk legfontosabb célkitűzései és alapelvei

Óvodai nevelésünk célja

Szeresd azért az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből! Maradjanak a szívedben azok az igék, amelyeket ma parancsolok neked. Ismételd azokat fiaid előtt, és beszélj azokról, akár a házában vagy, akár úton jársz, akár lefekszel, akár fölkelesz! (5Móz 6,5-7)

Keresztyén óvodánk tevékenységét az alábbi célok határozzák meg:

- Az egyéni életkori sajátosságok figyelembevételével megismertetjük óvodásainkat a keresztyén hit és életmód alapjaival.

Optimálisan biztosítani a játékon keresztül a kiegyensúlyozott, harmonikus személyiség életkori sajátosságainak megfelelő kibontakoztatását, megerősítését az egészséges és a sajátos nevelési igényű gyermekek számára. Ezzel egyidejűleg tudatosan és tervszerűen alakítani azokat a szociális, értelmi, lelki, testi képességeket, amelyek alkalmassá teszik a gyermekeket a fejlettségüknek megfelelő iskolatípusba való beilleszkedésre.

- Óvodánk a családoknak szeretne segítséget adni a keresztyén szellemben történő nevelésben, életmód kialakításában.
- Célunk, hogy a gyermekek Istent élő személyként, létező valóságként ismerjék meg az óvodai élet során, és ne csupán szokásokhoz kötődjenek.

Óvodai nevelésünk alapelvei

- bizalomteli, őszinte óvodai légkör
- pedagógus etika
- pedagógus keresztyén hitbeli meggyőződése, hitének megélése a mindennapokban
- gondozási feladatok kitüntetett szerepe
- a különbözőségek tisztelete, elfogadása
- nyitott, segítőkész testület
- a program hiteles éltetése
- egyenletes kapcsolattartás
- a gyermek személyiségfejlődésének segítése
- egyéni készségek, képességek kibontakoztatása
- személyiséghez igazodó nevelés

A lelki nevelés értelmezése

A lelki nevelés kiemelt, fő feladatunk az anyanyelvi neveléssel együtt. Ez határozza meg a tevékenységi formákat, a fejlesztés tartalmát és a nevelés kereteit.

A keresztyén hit alapjainak ismeretére nevelésünk meghatározó igéje: ***A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom, és a nem látható dolgok léteéről való meggyőződés. (Zsid 11,1)***

Az ember kettős természetű: lelki és testi. Lelki természete szerint –amelyet léleknek neveznek – lelki, belső, új ember; testi természete szerint: külső, ó ember. **Ha a külső emberünk megromlik is, a belső emberünk mégis megújul napról napra. (2Kor 4,16)**

Ebből a különbségből következik, hogy az Írásban ugyanarról az emberről (gyermekről) ellentétes dolgokat állítanak, mivel ugyanabban az emberben két egymással szemben álló ember harcol, mert a test kívánsága ellenkezik a lélekkel, és a léleké a testtel. **Mert a test kívánsága a Lélek ellen tör, a Léleké pedig a test ellen, ezek viaskodnak egymással, hogy ne azt tegyétek, amit szeretnétek. (Gal 5,17)**

Egyetlenegy szükséges a keresztyén élethez, igazságossághoz és szabadsághoz: ez pedig az Isten szent igéje, Krisztus evangéliuma. **Nem csak kenyérral él az ember, hanem minden igével, amely Isten szájából származik. (Mt 4,4)**

Biztosnak és kétségtelenül bizonyítottnak tekintjük, hogy a lélek mindent nélkülözhet, kivéve Isten igéjét, amelyen kívül semmi más nem segít az emberen, így a gyermekén sem. Az ige birtokában pedig gazdag lesz, semmi hiányt nem szenved, mert az ige az élet, igazság, világosság, igazságosság, üdvösség, öröm, szabadság, bölcsesség, erény, kegyelem, dicsőség és minden jó ígérete felmérhetetlen gazdagsággal.

Az ígét hirdetni, tanítani annyit jelent, mint a lelket gondozni, megigazítani, és megszabadítani.

Isten parancsa a gyermekek tanítása, nevelése az ő ismeretére, a vele való közösségre. A Biblia számos igehelye támasztja ezt alá, hadd említsünk néhányat:

Maradjanak a szívedben azok az igék, amelyeket ma parancsolok neked. Ismételd azokat fiaid előtt, és beszélj azokról, akár a házában vagy, akár úton jársz, akár lefekszel, akár fölkelsz! (5Móz 6,6-7)

Ti apák pedig ne ingereljétek gyermekeiteket, hanem neveljétek azokat az Úr tanítása szerint fegyellemmel és intéssel. (Ef 6,4)

De te maradj meg abban, amit tanultál, és amiről megbizonyosodtál, tudván, kiktől tanultad, mivel gyermekségedtől ismered a szent írásokat, amelyek bölcsé tehetnek téged az üdvösségre a Krisztus Jézusba vetett hit által. (2Tim 3,14-15)

Tehát nemcsak az Ószövetségben találunk egyértelmű, világos felszólítást a gyermekek tanítására, hanem az Újszövetségben is. Számos igehelyből kiderül, hogy az Úr Jézus milyen nagyra értékelte a gyermekeket, és a gyermeki állapotot, és hogy tanítása nekik is szólt. Világosan kitűnik ez néhány evangéliumi híradásból (Mk 10,13-16; Mt 19,13-15; Mk 9,33-37; Mt 18,1-5)

Jézus Krisztus maga fordult a gyermekekhez, a gyermeki lelkiületet a keresztyén lelkiület példaképének tartotta (mindenekelőtt a gyermeki bizalmat és függőséget).

A gyermekeknek szükségük van az élethez mindarra, amire a felnőtteknek: világosságra, levegőre, táplálékra stb.

A gyermekek is testből, lélekből, és szellemből álló emberek, ezért testi és szellemi táplálékra egyaránt szükségük van. Érvényes rájuk is az Úr Jézus szava: **Nem csak kenyérral él az ember, hanem minden igével, amely Isten szájából származik. (Mt 4,4)**

Természetesen ezt a „táplálékot” a gyermekeknek megfelelő módon kell elkészíteni, vagyis a módszer, amellyel a bibliai üzenetet közel hozzuk számukra, más mint a felnőtteknél, a tartalmának azonban nem szabad másnak lennie.

A gyermek még nem rendelkezik élettapasztalattal, vagy legalábbis nagyon kevésel, ezért különösképpen szüksége van iránymutatásra és értékmérőkre. A tájékozódás hiánya és a szellemi éhség arra indít bennünket, hogy a gyermekeknek valami szilárd, maradandó értéket adjunk, táplálékot, amely gyermeksége és egész élete számára tartást és tájékozódási képességet ad. A Biblia üzenetét szeretnénk gyermekeinknek útravalóul adni, hogy azok legyenek cselekedeteik értékmérői, és azok alapján tudjanak eligazodni korunk szellemi áramlatai között.

A Biblia ugyan nem tartalmaz megfogalmazott nevelélméletet, de Jézus Krisztus élete, példája a nevelés alapjává és zsinórmértékévé lehetnek. A bibliai neveléshez két fontos feladat kapcsolódik:

- **hitre segíteni:** ez Jézus Krisztusra mutatást jelent,
- **megmutatni a hit útját:** ez azt jelenti, hogy a bibliai történeteket lefordítjuk a gyermek nyelvére, összekapcsoljuk mindennapi világával és problémáival és lelkipozíciós segítséget is nyújtunk neki félelmeiben, kudarcaiban, kérdéseiben.

A Bibliát nem csupán szavakkal, hanem életvitellel is közel kell vinnünk a gyermekhez. Elsősorban azzal nevelünk, hogy milyenek vagyunk, másodsorban azzal, hogy mit teszünk, és csak harmadsorban azzal, hogy mit mondunk! Az Istennel való kapcsolatunk döntő hatású gyermekeink fejlődésére. Biblikus nevelésünk alapelve ezen a téren: úgy neveljünk, ahogy Isten minket nevel.

Például:

1. példa: Isten békességet teremt közte és közöttünk.

Istentől elszakadt világunkat sok viszálykodás és békétlenség jellemzi, ez a helyzet a családban, és a gyermekek között is. Rendkívül fontos, hogy újra meg újra békességet teremtsünk. Isten békességteremtő akarata és munkája által a békesség eszközeivé tesz minket.

2. példa: Isten úgy fogad el minket, amilyenek vagyunk.

„Nem azért szeret téged az Isten, mert értékes vagy, hanem azért vagy értékes számára, mert szeret!” (Spurgeon: Hinni, tanítani, nevelni) A gyermeket úgy kell elfogadnunk, amint van.

3. példa: Isten elítéli a bűnt, de megmenti azt, aki megbánja bűneit.

Nem az a baj, hogy vétkezünk, a nagy baj az, ha bűneinket eltitkoljuk, és nem valljuk meg őket. Aki őszintén megvallja Isten előtt bűnét, azon lehet segíteni.

4. példa: Isten akarja, hogy igéjét hallgassuk és tanuljuk.

Amit kívülről megtanultam, az szilárd tulajdonommá lesz, és rendelkezésemre áll, valahányszor szükségem van rá.

Olvasni, hallgatni, megtartani: ez a bibliai didaktikai nevelési módszer, és erre vonatkozik Isten ígérete. Ezért nagyon fontosak ebben a korban az élettörténetek a Bibliából (Noé, József, Dávid). Erkölcsi szabályokat közvetítenek és nemcsak az értelmükhöz szólnak, hanem megmozgatják fantáziájukat, érzelmüket, akaratukat, és elkísérik őket egész életükben. A gyermeket erősen befolyásolják érzelmei és rendszerint ösztönösen cselekszik, ezért döntő dolog, hogy mit mondunk a gyermeknek, mert aszerint cselekszik. Erre szerintünk legalkalmasabbak a bibliai történetek, amelyek eszközök számunkra a lelki nevelésben.

5. példa: Istennel imádságban beszélgetünk.

Egész életünk folyamán szükségünk van valakire, aki előtt kiönthetjük szívünket és meghallgat minket. Gyermekimádságok megtanításával és együttes imádkozással sokat segíthetünk a gyermekeknek.

A személyiségfejlesztés fő területei

Fő célkitűzésünk

Az óvodai élet minden területét átfogó keresztyén nevelés segítse elő a testileg, lelkiileg érzelmileg és szociálisan egészséges gyermek fejlődését. Ennek érdekében minden dolgozó munkája, viselkedése mintául szolgáljon.

Az én-fejlődés terén

Az én-fejlődésben a 3-7 éves életszakasz kiemelt jelentőségű. A tanulás legfőbb eszköze óvodás korban az utánzás, a mintakövetés, a felnőtt, majd a társmodell viselkedésének érzelmi indíttatásból fakadó átvétele, majd e minta egyre színesebb kiterjedése, mely megnyilvánul a gyermek játékában.

Az én-fejlődés fő feladatai:

a) A szociális érzékenység (szociabilitás) fejlesztése, melynek összetevője egyrészt egy belső igény a kapcsolatfelvételre, másrészt az erre való képesség. Alakításának eszközei: empátiás átvétel, modellhatás, tudatos szoktatás az egyéni sajátosságok figyelembevételével.

b) A társas együttélés szabályainak, az eltérő fejlődési igényű társak elfogadása és a szociálisan elfogadható önérvényesítés életkorban elvárható alapvető normáinak szokás szintű megalapozása, a jó és a rossz megkülönböztetése.

c) Az önismeret, az én-realizálás alakítása, mely a periódus végére az alábbiakkal jellemezhető:

- a gyermek képes felmérni saját helyzetét, státuszát a csoportban, családban, tágabb környezetben,
- kész a társaival való együttműködésre – kooperatív,
- énjét elég erősnek éli meg ahhoz, hogy társai akaratát is tudomásul vegye – kompetens
- a társak kezdeményezését nem saját énje veszélyeztetettségeként éli meg – autonóm,
- képes az önálló helyzetmegoldásokra, konfliktusos helyzet kivédésére a felnőtt segítsége nélkül,
- énjét színvonalas teljesítményeken keresztül érvényesíti.

Mindezek az érzelmi biztonságot nyújtó óvodapedagógus modellhatásával és a gyermeki viselkedésre adott visszajelzéseivel valósulnak meg.

Az értelmi fejlődés területén

A 3-7 éves korosztály értelmi fejlődésének alapvető sajátossága az észlelés (perceptuális) és észlelési finommotoros (perceptuomotoros) funkciók intenzív fejlődése. Az óvodás gyermek számára annyi ismerhető meg a világból, amennyi érzékszervei által befogadható, és amelynek élményszerű átvételére lehetőséget biztosítunk. Kibontakozásukhoz ez az életkor a szenzitív periódus.

Az óvodás gyermeknek értelmi fejlődésében el kell érnie az észlelés, finommozgásos funkciók magas szintű működését, amelyhez a nyelvi szimbolikus megismerési szint szervesen integrálódik. Ennek elérésére csak az érzelem indította játékos-mozgásos tevékenységen keresztül, sokoldalú érzékszervi megtapasztalással lehetséges. Szakszerű,

szerető fejlesztés biztosításával segíteni kell a hátrányos helyzetű gyermekeket, de lehetővé kell tenni a kiemelkedő képességű gyermekek tehetséggondozását is.

Az értelmi nevelés fő feladatai:

- a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitás fejlesztése
- az óvodás kor végére a tanulás iránti vágy, szükséglet kialakítása

Programunk minden gyermek esetében tudatosan, tervszerűen segíti az értelmi képességek kibontakozását a lelki nevelés, a különböző tevékenységi területek, valamint a játék segítségével. A hatékony egyéni fejlesztéshez és differenciált bánásmóddhoz szükség van a gyermekek fejlődését folyamatosan figyelemmel kísérni, és feljegyzéseket készíteni.

Az érzelmi fejlődés terén

Az óvodás gyermek legfőbb igénye az érzelmi függőségeinek kielégítése, az érzelmi biztonság. Ehhez az érzelmi támaszt nyújtó nevelői magatartás mellett alapvető feladat, hogy a gyermekekben kialakuljon és erősödjön:

- az érzelmi beleélés, empátiás átvétel képessége,
- az érzelmek felismerésének képessége,
- saját érzelmeik kifejezésének képessége,
- a késleltetett megerősítés kivárásának képessége,
- az indulati élet elvárható uralása, kontrollja.

A keresztyén óvodai nevelési program tartalmának megvalósításán keresztül fejlődnek ki a gyermekekben:

a) *a szociális érzelmek*: együttérzés, segítőkészség, bizalom, részvétel, örömszerzés, bánat, fájdalomkózos felismerése, átélése, önzetlenség, figyelmesség, szabálytudat-szabálytartás, feladattudat-feladattartás

b) *esztétikai érzelmek*: a szép iránti fogékonyság, a művészi élmény befogadására való igény és képesség fejlesztése, a mese, vers, ének, zene, énekes játék, a rajzolás, mintázás a teremtett világ, természet csodáján keresztül, a Biblia világával, környezetével való ismerkedésen keresztül, amelyek fontosak viselkedésének, kommunikációjának szokás szintű megalapozásában.

c) *az erkölcsi érzelmek*: igazságosság, lelkiismeretesség, felelősség érzésének megtapasztalása, az őszinteség, az igazmondáshoz és a hazugsághoz való helyes viszony alakítása, megbánás, megbocsátás érzése, engedelmesség, felnőttek tisztelete, a lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló és az eltérő fejlődési igényű gyermekek elfogadása a '*szeresd felebarátodat, mint magadat*' jézusi parancs alapján.

A korosztály interperszonális kapcsolataiban döntő a felnőttöz fűződő viszonyának minősége. Az óvodás gyermek legfőbb igénye az érzelmi függőségi törekvéseinek kielégítése, az érzelmi biztonság. Az óvodás gyermekekben meglévő félelmek, szorongások feloldására törekszünk az Istenben való elrejtettség, védettség állapotának (érzetének) megteremtésével. Az óvodapedagógusaink részéről alapvető követelmény az érzelmi támaszt nyújtó, a függőségi törekvéseket kielégítő meleg nevelői attitűd.

A nevelőkhöz való érzelmi kötődés a közös rácsodálkozás, megfigyelés, felfedezés fejleszti igazán a természeti, társadalmi, tárgyi környezet tulajdonságai, jelenségei, történései iránti kíváncsiságot, érzékenységet, ad ösztönzést a megismerésükre.

Óvodapedagógusaink keresztyén hitbeli meggyőződésére épülő gyermekkel való szeretetteljes kapcsolat lehet alapja a gyermek számára az új megértésének, az élményfeldolgozásnak, az érzelmi átélésnek és azok beépülésének a keresztyén és szociális

viselkedésminták átvételének, a normák, szabályok elfogadásának és a konfliktushelyzetek megoldásának.

A gyermek személyiség- és értelmi fejlődésének változásait a személyiséglapokon és a napló feljegyzés rovatában rögzítjük és követjük nyomon.

Az óvodai nevelés keretei

Gondozás, egészséges életmódra nevelés

A gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, amely segíti a kisgyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához, és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

Az óvodai nevelés országos alapprogramja az egészséges életmód alakításának feladatait egyértelműen megfogalmazza. Ezek szerint kiemelt jelentősége van:

- a gyermek gondozásának, testi szükségleteinek és mozgásigénye kielégítésének,
- a harmonikus, összerendezett mozgás és testi fejlődés elősegítésének
- az egészség védelmének, edzésének, óvásának,
- a testápolás, az egészségmegőrzés szokásai alakításának, szükség esetén különböző szakemberek bevonásával (speciális, prevenció, korrekció gondozó) a testi nevelési feladatok ellátásának.
- prevenció, betegségmegelőzésnek,
- a helyes étkezési, öltözködési szokások kialakításának.

A *Forrás* keresztyén óvodai nevelési program *A nevelés keretei és a mozgás* című fejezetében fogalmazza meg a gyermek egészségének védelmét, gondozását, testi szükségleteinek, képességeinek, fizikai erőnlétének fejlesztését, mozgáskedvének és mozgásigényének kielégítését, mint az egészséges életmód feladatát.

Feladatok

- Tervezze az óvodapedagógus a gyerekek óvodában eltöltött idejét tudatosan, élettani szükségleteik figyelembevételével.
- A helyes életritmust a családdal együtt alakítsa ki, ennek érdekében az óvodai és az óvodán túli napirenddel segítse a családi nevelést.
- Az étkezéseket kötött keretek között tervezze.
- Az óvodapedagógus tájékoztassa a szülőket az étrendről.
- Ismerje meg az egyes gyermekek étkezési szokásait, érzékenységét.
- Szervezze meg a heti gyümölcsnapot.
- Fordítson figyelmet az esztétikus terítésre (textilabrosz, porcelánedények, poharak, gyertyák stb.)
- Alakítsa ki a gyermekekben a testápoláshoz szükséges tisztálkodási szokásokat, igényüket.
- Törekedjék a gyermekekkel bensőséges kapcsolat kialakítására, alkalmazkodjék a gyermek egyéni igényeihez, otthonról hozott szokásaihoz.
- Gondoskodjon a gyermekek megfelelő öltözködéséről a nap minden szakaszán.
- Biztosítson megfelelő hőmérsékletet, jó levegőt a nap folyamán.
- A pihenőidőben biztosítson nyugodt légkört
- Az étkezésekhez derűs légkört biztosítson. Tálalásnál vegye figyelembe a gyerekek egyéni igényeit, szükségleteit
- Az óvoda helyiségeit az előírási normáknak megfelelően kell kialakítani.

Tevékenységek 3-4 éves korban

Ismerkedjenek meg a mosdóval, a helyes kézmosással. Segítséggel törölközzenek, mosakodjanak, használják a WC-t. A WC használata után segítséggel használjanak papírt, majd mossanak kezet. A fésűjüket segítséggel használják.

Az öltözőben ismerjék fel zsákjukat, szekrényüket. Kis segítséggel öltözzenek, vetközzenek. Szóljanak, ha melegük van, vagy ha fáznak. Cipőiket (kinti-benti), csizmáikat tegyék a helyére, igyekezzenek vigyázni holmijukra.

Az udvaron szóljanak, ha bármilyen problémájuk van. Kis segítséggel használjanak szükség szerint zsebkendőt.

Szokják meg az étkezések előtti önkiszolgálást, kis segítséggel önállóan vegyék el tányérjukat, poharukat. Étkezések után önállóan használjanak szalvétát. Ha kapnak valamit, köszönjék meg. Kis segítséggel önállóan étkezzenek, szokják meg a helyes evőeszköztartást. Válják szokásukká az étkezések előtti, utáni imádság, ének.

5-7 éves korban

Vigyázzanak a mosdó rendjére. A fiúk legyenek udvariasak a lányokkal, engedjék őket előre. Ruhájuk ujját tűrjék fel-le, szükség szerint, önállóan. A ruhaneműiket a WC használatakor önállóan gombolják ki-be.

Vigyázzanak a mosdó, a WC rendjére. A tisztálkodási eszközöket tegyék a helyére használat után. A fogkefájüket használat után kimosva tegyék vissza a helyére. Használják fésűjüket, legyenek igényesek maguk iránt.

Szívesen segédkezzenek az ágyak elrakásában. Takarójukat, pizsamájukat igazítsák el. A naposi munkát minden gyermek végezze lehetőleg szívesen a nap minden szakában. A felelősök önállóan végezzék el a rájuk bízott feladatot. Étkezések közben egymással csendesen beszélgessenek. Az asztalukat esztétikusan terítsék meg (váza, szalvétatartó). Használják helyesen az evőeszközöket (kés, kanál, villa). Próbálkozzanak az önálló merítéssel.

Önállóan öltözködjének, vetközzenek. Ruhaneműiket tartsák rendben. Próbálkozzanak a cipő, csizma megkötésével. Ha fáznak vagy melegük van, segítsenek magukon.

Ügyeljenek környezetük rendben tartására.

Módszertani alapelvek

A tevékenységek megszervezésének elvi szempontjai: folyamatosság, kötetlenség, fokozatosság biztosítása. Az étkezések kötött formában történnek.

Az óvodapedagógus és a dajka személyes törődését a csoportba tartozástól függetlenül minden gyermeknek éreznie kell.

A fejlődés jellemzői 3-4 éves korra

A gyermekek kis segítséggel szappannal kezet, arcot mosnak anélkül, hogy a mosdóvizet szétfröcskölnék. A szappant használat után a helyére teszik. Segítséggel használják a körömkéft. Ruhájuk ujját kis segítséggel felhúzzák, mosdás után megigazítják, használják jellel ellátott törölközőjüket, majd a helyére teszik.

WC-használat után megpróbálják használni a WC-papírt. A WC-t lehúzzák. Ismerkednek a zsebkendő használatával. Szájukat ebéd után kiöblítik.

Ha rövid a hajuk, segítséggel megfésülik. A hajkefét is használják. A fésűt, a kefét visszateszik a helyére.

A gyermek felnőtt segítségével ismerkedik az egyes használati tárgyak alkalmazásával, az önkiszolgálás különböző műveleteivel, azok sorrendjével. Az edényeket önállóan kiválasztják, megfogják s ízlésesen elhelyezik.

Az étkezéskor az edényekkel, evőeszközökkel önállóan kiszolgálják magukat. Étkezés után visszaviszik az eszközöket a helyükre. Önállóan esznek és isznak. A nem kívánt ételt a tányérjukon hagyják. Enni, inni kérnek.

Az evőeszközöket, kanalat, villát, szalvétát megfelelően használják. Az elhasznált papírszalvétát a szokott helyre teszik.

Ruhájukat segítséggel ki-és begombolják, önállóan levetik és segítséggel felveszik. Cipőjüket le-és felhúzzák, jó cipőfűzővel segítséggel ki-és befűzik. A sál, a kötény, a szalag egyszerű kötésével próbálkoznak. Saját holmijukra vigyáznak.

A különféle eszközöket, a székeket önállóan elveszik, és használat után a helyükre teszik.

A fejlődés jellemzői 5-7 éves korra

Önállóan mosakodnak, törülköznek, figyelmeztetés nélkül kezet mosnak, amikor csak szükséges. Körömkefével tisztítják a körmüket. Ruhájuk ujját fel- és letúrik, begombolják, kikapcsolják.

Használják a WC-t. Vigyáznak a WC, a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.

Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán, rendben tartják.

Hajukat rendben tartják. Zsebkendőjüket használják, helyesen fűjják az orrukat. Tüsszentéskor, köhögéskor a zsebkendőt szájuk elé tartják.

Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el.

Az épületbe belépve a ruha, cipőtisztító kefé, sárkaparót megfelelően használnak.

Önállóan tevékenykednek, észreveszik elvégezhető feladataikat és segítséget nyújtanak társaiknak, valamint a felnőtteknek.

Iskolába lépés előtt a gyerekek önmaguk is képesek mindennapi szükségleteik életkoruknak megfelelő önálló kielégítésére.

Étkezés közben kulturáltan viselkednek. Igénylik az asztal esztétikus rendjét. Helyesen használják az evőeszközöket (kanalat, villát, kést).

Önállóan a megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek. Holmijukat, ágyneműjüket hajtogatva helyre teszik. Ruháikkal gondosan bánnak, cipőfűzőjüket megkötik. Ha fáznak vagy melegük van, segítenek magukon. Csizmájukat, hócipőjüket szükség esetén letisztítják.

Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára. Az ajtókat csendesen nyitják, csukják, az eszközökkel óvatosan bánnak. Észreveszik, ha valami hiányzik vagy rendetlen, a rendtelenséget megszüntetik.

Közösségi nevelés, szocializáció

Minden gyermek tapasztalja meg és sajátítsa el az óvodai élet során a keresztyén magatartási, viselkedési szokásokat, épüljön be a szűkebb és tágabb környezetével való kapcsolatába.

A szocializálódás alapja a gyermek biológiai fejlődését segítő, gondoskodó környezet kommunikációs kapcsolatrendszere. A keresztyén szellemű nevelés visszatérő közös tevékenységei, hagyományai megteremtik az együttélés egyedi kommunikációs kapcsolatrendszerét. A gyermek ebben az életkorban érzelmi fogékonysága által nem a

verbális elemekre, hanem a metakommunikációra érzékeny. Fontos, hogy a tekintet, a gesztus, a mimika, a testtartás, a hangerő és hanglejtés összhangban álljon a szóbeli közléssel. Így a gyermek számára a felnőtt viselkedése minta lesz .

A szocializálódás alakulásának szinterei:

- a beszoktatás időszaka,
- együttlét a mindennapokban,
- óvodai ünnepek.

Az óvodakezdés első benyomásai óvodai „életre szóló” élményeket adnak, meghatározzák a gyermeknek, a szülőknek egyaránt az óvodához való viszonyát és a létrejövő kapcsolat minőségét. A programban ez a közismert tény válik a szocializációs nevelés mozgató erejévé. A gyermek az új környezetben minél rövidebb idő alatt szerezzen olyan biztonságérzetet, amely meghatározza további szociális viselkedésének alakulását.

Feladatok

Az óvónő a gyermek óvodába lépése előtt teremtsen kapcsolatot, ismerkedjen a családdal és az óvodába kerülő gyerekekkel, sajátos nevelési szükségleteivel. Vegye figyelembe a szülő kérését az anyával együtt teremtsen meg a beszoktatás lehetőségét.

Hangolja a nevelési év kezdetén az óvónő a csoportban lévő gyerekeket az új társ (társak) elfogadására.

Alakítson ki az óvónő a csoportban olyan légkört, amelyben a gyermekek egymásra figyelnek, és elfogadják, segítik társukat, ha szükséges. Tudatos munkával alakuljon ki, hogy fejlettségétől függően minden gyermek a csoport tagja, ezáltal minden tevékenységnek aktív részese kell, hogy legyen. Teremtsen oldott légkört, ahol a beszélgetések során az új szülők pozitív benyomásokat kapnak, érdeklődéssel várják a majdani közös élményeket.

Helyezze előtérbe az ünnepi készülődésben az érzelemfokozó hangulati elemeket. Egyes ünnepek előkészítésébe vonja be a szülőket. Teremtsen alkalmat a keresztyén hagyományokhoz kapcsolódó liturgikus szokások megismerésére.

Alakítson ki az óvodába lépéshez barátságos, melegséget árasztó, a különböző sérüléstípust is figyelembe vevő biztonságos környezetet kuckókkal, tevékenységre készítő eszközökkel. Beleérző képessége által legyen kész a magát biztonságban érző gyerek lelki állapotának mielőbbi létrehozására.

A kisgyermek számára közvetítse, megalapozza és kialakítsa a kapcsolattartás alapvető, normatív szabályait, a kívánt viselkedési módokat.

Tevékenység

A gyermekek figyeljenek a felnőttek és társaik produktumaira, munkájára és vigyázzanak „alkotásaira”. Játékban, egyéb tevékenységekkor gyakorolják a tapintatos viselkedést.

A *figyelmesség* gyakorlásakor a gyermekek éljék át és válják szokássá a mások számára szerzett öröm.

A *segítségnyújtást* szimpátia alapján idősebb s kisebb gyermekek páros kapcsolatának szervezésével gyakorolják. Tanulják meg türelmesen kivárni a kellő pillanatot, hogy vágyaikat, elképzeléseiket ne azonnal és rögtön pajtásaik sérelmére érvényesítsék. A türelem a kisgyermek számára nem jelent lemondást, csak a kívánt tevékenység késleltetését.

Elfogadás: Az egészséges gyermekek az eltérő fejlődési igényű gyermekekkel tanuljanak meg együtt élni, viselkedni, segíteni őket, ha szükséges. Tudjanak türelemmel fordulni társaik felé és megvárni, kivárni őket.

Az *önfegyelem* gyakorlása készítse kompromisszumra, lemondásra a gyermekeket. Az óvodai élet gazdag tevékenységrendszerében minél jobban alakuljon önértékelése, így egyre fontosabb számára a kudarctűrő képessége. Általa lehetővé válik az értelmes „belátás” és a viszálykodásmentes csoporttársi együttműködés. Az óvodai nevelésben a viselkedés normáinak belsővé válása cél, és kiemelt jelentőségű eredmény is.

A program tartalmából fakad, hogy a keresztyén ünnepkör erősíti az óvodai élet hagyományait, és gazdagítja azt. Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előzi meg. Az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés gyakoroljon a gyermekek szociális viselkedésére maradandó hatást.

A mindennapokhoz kapcsolódó gyermeki élet ünnepei: születésnap, édesanyák ünnepnapja (az anya köszöntésére a gyermek érzelemmel teljes aktivitással készül).

A mindennapokhoz kapcsolódó keresztyén életmód szokásörző napjai: az évről-évre visszatérő, az egyházi esztendő váltakozásaiból fakadó tevékenységek a családoknál, illetve a családokkal együtt történő események ünnepnapokká válnak egy-egy csoport életében. A közös élmények a gyermekek szociális kapcsolatrendszerét bővítsék, erősítsék. Tanulják a helyüket a kortárscsoportban és a családban.

Az egyházi esztendő ünnepei: ádvent, karácsony, vízkereszt, böjt, húsvét, mennybemenetel, pünkösd, Szentháromság ünnepe és a reformáció ünnepe.

Ebben a folyamatban a lényeg: mindennek eljön az ideje, amire minden évben ugyanakkor és ugyanúgy illik készülni. Az újra átélés vágya motiválja, cselekvésre készítse a gyermekeket, a nagyobbak már a készülődés során idézzék fel emlékeiket. A kisebbek megérik növekedésük távlatát: „ha nagy leszek én is...”

Erősödjön bennük a nagyobb társak tisztelete a kisebbek megerősítése. Az évről-évre visszatérő hagyományok biztosságot, megnyugtató eligazodást jelentsenek a gyermekek életében, erősödjön bennük a valahova tartozás érzése.

Módszertani alapelvek

Az óvodához szoktatás kezdeti időszakában mindkét óvónő egész nap tartózkodjon a csoportban, és szeretetteljes magatartással, az egyes szülőhöz, gyermekhez elfogadó odafordulással segítsen az „átállás” nehéz folyamatában. Az óvónő az évközben érkező gyermekek fogadásában is legyen körültekintő. A program a beszoktatási időszakot tekinti a családdal való együttnevelés kiindulópontjának. Az egyéni bánásmód kialakításával törekedjen a nevelési célok megvalósítására.

Mivel a gyermek boldogulása a felnőtthez való viszonyában és kortárs kapcsolataiban érvényesülő viselkedésétől alapvetően függ, ezért az óvoda akkor nevel hatékonyan, ha a viselkedés kialakítását alapvető célnak tekinti. E célok megvalósulása a nevelőtől az egyéni bánásmód széles körű alkalmazását kívánja meg.

A *bizalom* a felnőtt-gyermek, gyermek-felnőtt, s gyermek-gyermekkapcsolatban alapja, feltétele minden emberi együttlétnek. A szeretetteljes magatartás meleg, barátságos, biztosságot sugárzó légkört biztosít a csoport minden tagja számára.

A *tiszteletadás* minden gyermek számára alapvető követelmény. Tisztelet a felnőtt családtagokkal, az óvoda dolgozóival, a vendégekkel és a csoporttársakkal szemben.

Az *együttélés* fontos követelménye, a jó csoportlégkör megalapozója a tagok egymás iránt érzett s kinyilvánított megbecsülése.

A fejlődés jellemzői 5-7 éves korra

A szocializáció folyamatában a gyermek teljes személyisége fejlődik. A mindennapokban az önkipróbálási vágy szükséglete, az ünnepnapokon a „másképp”

viselkedés vágya a szociális viselkedésben a gyermeket egyre magasabb szintre juttatja. A gyermekben alapozódnak azok a készségek, amelyek további fejlesztésének feltételei.

Alakul szociális beleérző képessége, kapcsolatteremtésben kezdeményezővé válik, elsajátítja a társas együttélés viselkedésnormáit. A felebaráti szeretet elfogadási folyamatában formálódik segítő és tolerancia készsége. Az udvariassághoz, az illemhez tartozó szokásokat: a köszönés, a megszólítás, a mással való, a máshol való viselkedés, a vendégfogadás, a kulturált étkezés alapformáit stb. az együttélés során gyakorolja, képes magáévá tenni.

A közös élmények, a tevékenységek állandó körforgása, a megerősítő szeretet kialakítják a gyermek biztonságérzetét.

A szocializálódást segítő nevelés a gyermekek összes tevékenységi formájában jelen van.

Ünnepeink

Az évről évre visszatérő egyházi és óvodai ünnepeink a gyermekeket körülvevő felnőttekben is elindítják a várakozás örömet, érzelmeik kifejezésére motiválnak. Igyekszünk a gördülékeny, hiteles együtt-ünneplésre, amellyel reménységünk szerint továbbadhatjuk Isten szeretetének megtapasztalását.

Hagyományos óvodai ünnepek

HAGYOMÁNYOS ÓVODAI ÜNNEPEK	ÉLETKOR	ÜNNEPEK FORMÁI			
		CSOPORT		ÓVODA	
		nyitott	z á r t	nyitott	z á r t
S z ü l e t é s n a p o k	3 - 7		x		
M i k u l á s	3 - 7		x		
K a r á c s o n y	3 - 7	x		x	
M á r c i u s 1 5.	3 - 7		x	x	
A n y á k n a p j a	3 - 7	x		x	
É v z á r ó	6-7	x		x	

Az egyházi esztendő ünnepei

Ádvent: 4 vasárnap karácsonyig (22-28 nap lehet az adventi időszak; eljövotelt jelent)
liturgikus szín: lila

Karácsony: legfiatalabb ünnepünk, a 4. században ünnepelték először. Dec. 24. Szenteste az ünnep vigíliája. December 25-26. Jézus, az Isten Fia születésének ünnepe.

liturgikus szín: fehér

Újév Január 1.: Jézus névadásának ünnepe.

liturgikus szín: fehér

Epifánia (vízkereszt) január 6.: Az isteni dicsőség Jézusban való megjelenésének ünnepe. (epifánia=felragyogás; Jézus megkeresztelkedésének napja; három királyok hódolása)

liturgikus szín: fehér

Nagyböjt: hamvazószerdával kezdődő 40 nap.

liturgikus szín: lila

Virágvasárnap: Jézus bevonulása Jeruzsálembe

liturgikus szín: lila

Nagyhét: a passió - Jézus szenvedése és halála

- **nagycsütörtök:** Jézus utolsó vacsorájának emléknapja, az úrvacsora szereztesítésének ünnepe (fehér oltárterítő)
- **nagypéntek:** Jézus halálának napja (fekete oltárterítő)

Húsvét – legősibb ünnep: Jézus feltámadásának ünnepe. Húsvétot mindig az első tavaszi holdtölte utáni vasárnapon ünnepeljük. Március 22. és április 25. között lehet húsvét.

liturgikus szín: fehér

A Húsvétot 6 vasárnap követi:

1. *Quasi modo geniti* Mint újszülött csecsemő
2. *Misericordias Domini* Az Úr szeretetével tele van a föld, A jó Pásztor vasárnapja
3. *Jubilate* – Örvendj egész föld az Istennek!
4. *Cantate* – Énekeljete az Úrnak új éneket!
5. *Rogate* - Imádkozzatok!
6. *Exaudi* – Halld meg Uram, hívó hangomat!

Mennybemenetel ünnepe (áldozócsütörtök) 40. nap húsvét után

Liturgikus szín: a fehér

Pünkösd ünnepe: az 50. nap húsvét után, a Szentlélek eljövételének napja; a vörös szín a tűz és a vér (vértanúság) szimbóluma.

liturgikus szín: piros

Szentháromság ünnepe: A pünkösd utáni vasárnap

liturgikus szín: fehér

Szentháromság ünnepe utáni héttől ádventig terjedő időnek a keresztyén életben, hitben való növekedéssel kell telnie.

liturgikus szín: zöld

Reformáció ünnepe október 31.: az evangélium ünnepe, a küzdő egyház ünnepe. Luther Márton 1517-ben ezen napon tűzte ki 95 tételét, mely elindítója lett az egyház reformációjának.

liturgikus szín: piros

Az egyházi esztendő utolsó 3 vasárnapja:

1. Ítélet vasárnapja
2. Reménység vasárnapja
3. Örök élet vasárnapja

Tevékenységi formák: játék, munka, tanulás

Fő célkitűzésünk

A gyermekek keresztyén nevelésünk élményeit és a külvilágból, családból származó benyomásaikat újra átélhessék, feldolgozhatják, általa sokrétű ismeretet szerezzenek és sokoldalúan fejlődjenek.

A játék

Feladatok

- Az óvónő minden nap biztosítson a gyermekek számára lehetőséget a szabad játékra úgy a csoportszobában, mint az udvaron. A napi játékidő nagyobb része szabad játék legyen.
- Az óvónő biztosítsa azokat a feltételeket, amelyek kedvezően hatnak a játék kialakulására, a gyermekek játékkedvére, amelyek ösztönzik őket, és amelyek segítségével játékuik tartalmasabbá, sokoldalúbbá válhat.
- Biztosítson nyugodt, derűs légkört az alapvető szabályok, szokások kialakításával, megfelelő időt a játék kibontakozásához, kiteljesítéséhez.
- Tegye lehetővé a szabad társválasztást, esetleg a „nem választást” is.
- Teremtse meg annak a feltételét, hogy a gyermekek igényeik szerint változtathassák környezetüket, közösen alakíthassák a teret játékuiknak megfelelően.
- A gyermekek tapasztalatainak gazdagításával, a játékkedv fokozásával az együttjátszás igényének felébresztésével serkentse a közös játék kibontakozását, fejlődését.
- Biztosítson olyan eszközöket, amelyek motiválják, ösztönzik, gazdagítják a gyermekek játékát.
- Elégítse ki mennyiségileg is a 3-4 évesek játékigényét.
- Bővítse a választékot a nagyobbak számára.
- Tegye lehetővé, hogy a különböző játékeszközöket különböző célra használhassák fel.
- Segítse a gyermekek elgondolásainak megvalósulását, gondoskodjék a szükséges jelmezekről, kellékekről, bábokról.
- Tanítsa meg a gyermekeket a konstrukciós eszközök, szabályjátékok használatára, hogy képesek legyenek az elmélyült játékra.
- A nagyobb gyermekeknél érje el, hogy egyénileg is tudjanak szabályjátékot szervezni, vezetni.
- A felmerülő lemaradások korrigálásához, megszüntetéséhez használja fel a játék ezen lehetőségeit.

Tevékenységek

1. *Gyakorlójáték:* valamilyen újszerű cselekvés ismételtetése, amely örömet okoz, és a különböző funkciók fejlődnek. Fajtái: mozgásos, manipulációs, verbális gyakorló játék.

2. *Szimbolikus szerepjáték:* A leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta a nevelés szempontjából, amely a gyakorló játék keretei között bontakozik ki, és kifejlett formáját az óvodáskor végére éri el. A környezet benyomásait a gyermekek egyénien, szubjektív módon jelenítik meg.

3. *Barkácsolás*: A barkácsolás mindig a játék igényéből indul ki és kötetlen, fontos, hogy ne legyen öncélú. Fontos a folyamatos gyűjtőmunka és az eszközök megfelelő elhelyezése, hogy a gyermekek bármikor hozzáférhessenek.

4. *Dramatizálás, bábozás*: A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyermekek irodalmi élményeiket szabadon választott, kötetlen módon dramatizálhatják, bábozhatják. A gyermekek a dramatizálás alkalmával egyéni életük történéseit, vagy irodalmi élményüket tudják feldolgozni saját érzelmi töltéssel, mély átéléssel. A bábozás nagymértékben segíti a kommunikációs és a verbális képességek fejlődését. A báb mögé bújva a gátlásos gyermek is megszólal, lehetősége nyílik az önkifejezésre.

5. *Építő, konstruáló játék*: A gyermekek kockákból és más játékszerekből, különféle alkatrészekből, anyagokból építményeket, játékszereket, különféle tárgyakat hoznak létre. Az „én csináltam” tapasztalata bizonyosságot nyújt a gyerekeknek saját képességeiről, növeli biztonságérzetét.

A tapasztalatok hatására spontán létrejövő alkotások mellett fontos helyet kap az előre elgondolt, meghatározott céllal végzett építés. A „valamit alkotni” igénye, öröme kreativitásuk mellett értelmi és társas képességeiket is sokoldalúan fejleszti.

6. *Szabályjáték*: Jellemzője, hogy pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. A szabályok határozzák meg a játék megkezdésének módját, menetét, befejezését, egy-egy szakaszának lezárását. A szabályjáték segíti a szabályértést, a szabálytudatot és szabálytartást, mert fontos a szabályok pontos betartása, a szabályoknak megfelelő viselkedés. Vannak szabályjátékok, amelyeknek jellegéből következik a kölcsönös segítség. A kölcsönös segítségadás helyes formáinak elsajátításával hozzászoknak a gyermekek, hogy ne egymás kudarcainak, hanem sikereinek örüljenek. Akár vesztenek, akár nyernek, a szabályjátékban is tanulják a helyes magatartás alapvető formáit: szerénységet, mértéktartást, lemondani tudást, az eredményekre törekvést.

A szabályjátékok egyes fajtái főként a gyermekek mozgását, mások elsősorban értelmi képességeiket fejlesztik.

Mozgásos szabályjátékok: a testnevelési játékok, a dalos és mondókás népi játékok, fogócskák, bújócskák, körjátékok, szembekötősdik, labdajátékok, mozgásos versenyjátékok.

Az értelmi képességet fejlesztő játékok: különböző társasjátékok, képes kirakók, dominók, kártyajátékok, nyelvi játékok stb.

A fejlődés jellemzői

1. Gyakorlójáték

3-4 éves korban a hangok, a szótagok, szavak, esetleg rövid mondatok és dallamok, a halandzsa játékos szabály szerinti ismétlés útján válnak játékká. A játék szempontjából nem a szöveg, hanem annak ritmusa és a sokszor hozzákapcsolódó mozgás a lényeges. Ez szerez örömet, ez készíti a gyermekeket ismétlésre. Az óvónő hallgassa érdeklődéssel a halandzsa és szövegismétlő játékokat, ösztönözze a gyermekeket újabbak és újabbak elmondására.

4-7 éves korban a gyakorlójáték tartósan csak akkor jelentkezik, ha a gyermek fejlődésében lemaradt, képességei fejletlenek, tapasztalatai, élményei szegényesek, vagy amikor egy új játékszer, eszköz használatát még nem ismeri, és a sikeres játékhoz a játékszerrel való előzetes manipulálásra van szüksége.

Gyakorlójáték jelentkezik a konstrukciós és szerepjáték elemeiként is.

2. Szimbolikus szerepjáték

3-4 éves korban a gyermekek elsajátítják és már betartják a játékszerekkel és az együtt játszással kapcsolatos elemi szabályokat. Jól érzik magukat társaik között, szívesen játszanak egyedül, egymás mellett, vagy két-három gyermektől álló csoportban. A játékuhoz önállóan megkeresik az eszközöket, azokra vigyáznak és a játékszerek használatában általában megegyeznek. Képesek olyan szerepjátékok kezdeményezésére és eljátszására, amelyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaznak.

4-5 éves korban tartósan kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együtt játszás igénye. Mozgásuk, értelmi és érzelmi fejlődésük alapján megértik környezetük egyszerűbb jelenségeit, és készek ezeket játékuiban újraalkotni.

5-7 éves korban megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait, tevékenységük logikáját. Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz. Le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről. Vállalják a számukra kevésbé érdekes, kedvezőtlenebb szerepeket is. Tudnak vezetni, és játszótársaikhoz alkalmazkodni. Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyekben tapasztalataik, érdeklődésük alapján ábrázolhatják a felnőttek tevékenységét és különféle kapcsolatait.

3. Barkácsolás

3-4 éves korban a barkácsolás előkészítéseként az óvónő a gyermekek bevonásával készítsen kevésbé munkaigényes, kiegészítő játékszereket. Az elromlott játékok javítását, festését a gyermekek szeme láttára végezze, és ezt kísérelje kedvet ébresztő magyarázattal. Így természetes lesz a gyermekek számára, hogy a hibás eszközöket kijavítják, a hiányzókat később maguk is elkészíthetik.

4-5 éves korban a gyermekek segítsenek az óvónőnek a játékok megjavításában. Beszéljék meg közösen, hogy egy-egy játékhelyzetben mire lenne szükségük. Ösztönözze őket ezek elkészítésére, az elkészítésben segítsen a gyermekeknek.

5-7 éves korban az óvónő segítse elő, hogy a barkácsolás a szerepjáték, a bábozás természetes eszköze, alkotórésze legyen, és a gyermekek egy-egy esetben maguk kezdeményezzék a maguk által választott módon és eszközökkel. A létrehozott eszközt minden esetben használják is fel a játékban, dramatizálásban.

4. Dramatizálás, bábozás

3-4 éves korban elsősorban a bábu mozgása kelti fel a gyermekek érdeklődését, mivel számukra a cselekvés kifejezőbb, mint a szó. Legyen a csoportszobában néhány olyan bábu, amelyet az óvónő gyakran használ, és a gyermekek jól ismerik. Ezek a bábuk „éljenek” a gyermekek között, legyen helyük a csoportban.

4-7 éves korban a gyermekek kézméretének megfelelő bábok, a gyermek magasságának megfelelő paraván is álljon rendelkezésre, hogy bábozhassanak. A bábuk kiválasztása feleljen meg a gyermekek által kedvelt meséknek, kapcsolódják élményeikhez. Időnként cserélje az óvónő a bábukat, hogy több mesét, történetet is eljátszhassanak. A mesealakok mellett kedveltek a hétköznapi élet figurái is, amelyek a saját élmények eljátszására, esetleges feszültségek levezetésére is alkalmasak. Készítsen az óvónő a gyermekekkel közösen sík- és egyszerű fakanálbábukat fából, terményből vagy más anyagból. A bábjátékhoz szükséges eszközök készítése váljék a gyermekek szívesen végzett tevékenységévé.

8. Építő, konstruáló játékok

3-4 éves korban a gyermekek gyakran bonyolult építményeket alkotnak, amelyeket még nem képesek megismételni. Az óvónő feladata, hogy lehetővé tegye számukra az összerakosgatás és a szerkesztés örömeit. Gondoskodják arról, hogy az összeállítható játékszerekkel foglalkozó gyermekek nyugalmas helyet találjanak maguknak. A kirakás, az építés, az összeállítás közben segítse őket az eredményes megoldásokhoz.

4-7 éves korban a konstruáló, építő játékelemekből játékszereket is tudnak készíteni a gyermekek. Az építés, a konstruálás gyakran a szerepjátékokhoz kapcsolódik: az élethelyzetek reprodukálása közben építenek, szerelnek, szerkesztenek, vagy a létrehozott alkotás hatására képzelik bele magukat különböző élethelyzetekbe. Az óvónő készítse őket arra is, hogy az elemekből a valóság tárgyaihoz, játékszerekhez vagy egyszerű modellekhez hasonlót készítsenek.

A konstruálás fejlettebb fokán a gyermekek mind igényesebbekké válnak alkotásaikkal szemben. A fejlődést egyaránt jelzi a bonyolultabb alkotások létrehozása, az eredményességre törekvés, a választott, elképzelt modell egyre pontosabb megközelítésének igénye, a bonyolultabb játékelemek biztos kezelése, a szerepjátékkal való sokoldalú kapcsolat.

9. Szabályjátékok

3-4 éves korban azokat a szabályjátékokat alkalmazza az óvónő, amelyek a gyermekek mozgásszükségletét kielégítik, szabályai egyszerűek, s tartalmuknál fogva közel állnak a gyermekekhez. A 3-4 évesek csak azt a szabályjátékot fogadják szívesen, amelyben nincs különösebb kötöttség, és nem szükséges hozzá az egész csoporttal való együttműködés sem (pl. körjáték)

4-5 éves korban már olyan szabályjátékok is választhatók, amelyek megkívánják, hogy a győzelem elérése érdekében a gyermekek egyéni kívánságaikat egyeztessék társaik érdekében, közösen örködjenek a szabályok betartása felett.

5-7 éves korban választhatnak olyan szabályjátékot is, amely nagyobb ügyességet vagy nagyobb szellemi erőfeszítést igényel. A nagyok már a bonyolultabb szabályjátékok megtanulására és gyakorlására is képesek, s miközben azt nagy kedvvel, örömmel játsszák, egymást a szabályok betartására is figyelmeztetik. Az óvónő engedje, hogy a gyermekek játékában az egészséges versengés is jelen legyen, ez azonban soha ne csapjon át az egymással szembeni negatív érzelmek kifejezésébe.

Módszertani alapelvek

- Tartsa szem előtt az óvónő a gyermek mozgásigényét és manipulációs vágyának kielégítését.
- Közvetetten irányítsa a játékot.
- Tegye lehetővé a differenciált játéklehetőségeket.
- Beavatkozásra, közbelépésre akkor van szükség, ha a játék tartalma nemkívánatos viselkedési formák kialakulását váltja ki, ha egymást zavarják, és ha a játékszerek testi épségüket veszélyezteti.
- A játék tartalma diagnosztikus értékű, mivel sokszor projektál a gyermek, így viselkedést módosító korrekció irányát is kijelöli.

Munkára nevelés

Fő célkitűzésünk

Olyan tevékenységek biztosítása a napirenden belül, amelyek segítik a gyermekeket életkori és egyéni fejlettségüknek megfelelően az önmaguk és mások érdekében való munkavégzésre.

Feladatok

Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.

Törekedjen a munka folyamatos pozitív értékelésére.

Biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket, ismertesse azok ésszerű használatát.

A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.

Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.

Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat.

Teremtse meg a nyugodt, kiegyensúlyozott munkához szükséges légkört.

Ossza meg tapasztalatát a szülőkkel, a családdal, hogy óvodán kívül is bizalommal merjenek feladatokat rábízni a gyermekekre.

Törekedjen az óvónő, hogy a munka mindig játékos legyen, jól illeszkedjen az életkori sajátosságokhoz.

Munka közben beszéljenek, hogy fejlődhessen kifejezőképességük, beszédképességük, bővüljenek ismereteik, tapasztalataik, ízlésük.

Tevékenység

A munka végzése közben a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek a természetről, társadalmi környezetükről.

1. Saját személyével kapcsolatos feladatok, önkiszolgálás:

/öltözködésének, étkezésének, tisztálkodásának önálló kielégítése/

2. A közösség érdekében kifejtett tevékenységek naposi vagy egyéb teendők ellátása

/a közösség számára szükséges és előre meghatározott feladatokat oldanak meg a naposok, pl. terítés, seprés, eszközök kiosztása stb./

3. Az óvoda, a csoport mindennapi életével kapcsolatos munkák

- teremrendezés, és díszítés
- a környezet rendjének biztosítása
- játékjavítás, -tisztítás, -készítés
- ajándékkészítés
- segítség a kisebbeknek

4. Kerti munka

/Az élősarok gondozását és a kertben végzett munkát jelenti/

- Falevelek gyűjtése, gereblyezés
- Utak tisztítása, seprése

- Termékek gyűjtése
- Madarak etetése télen

A fejlődés jellemzői

a) Naposság

A naposok önállóan felteszik az asztalterítőket, előveszik és kiosztják az étkezéshez szükséges eszközöket, és esztétikusan elrendezik az asztalon.

- Étkezés után leszedik az asztalt, a terítőt önállóan összehajtják és a helyére teszik.
- Rendbe rakják, és helyre viszik a mosogatásra nem kerülő eszközöket.
- Összeseprik a morzsát, letörölik az asztalt.
- Játékelrakás után, ha szükséges eligazítják, esztétikusan elhelyezik a tárgyakat.

b) Alkalomszerű munkák

- Részt vesznek a csoportszoba díszítésében, rendezésében, a csoportszoba átrendezésére vonatkozó megbeszélésen ötleteket adnak az óvónőnek.
- Önállóan képesek a terem rendjére, felszólítás nélkül felveszik az elejtett játékokat, papírokat, helyére teszik a kint felejtett eszközöket.
- Részt vesznek a játékszerek tisztításában.
- Ünnepekre ajándékokat készítenek.

c) Kerti munka, növény- és állatgondozás

- Folyamatosan gondozzák az élősarok növényeit.
- A gyűjtött terméseket, magvakat, egyéb növényi részeket meghatározott szempontok alapján csoportosítják, és elhelyezik az élősarokban.
- Ősszel önállóan terméseket gyűjtenek.
- Közreműködnek a falevelek összegereblyezésében, az udvari járdák tisztán tartásában.
- Egész évben segítenek a fű gondozásában, összegereblyézik a levágott fűvet.
- Télen részt vesznek az udvaron a hó eltakarításában, az utak tisztításában.
- 3-5 éves gyermekeknél választható tevékenységi forma.
- 5-7 éves gyermekeknél kötelező. A naposi megbízatások „rendjét” és ennek tartalmát az óvodán belül azonos elvek alkotják.

Módszertani alapelvek

1. A gyermeki munkát mindig az életkori sajátosság és fejlődési szint határozza meg.
2. A munka az óvodáskor végéig játékos jellegű.
3. A munka a napi tevékenységek természetes részét alkotja: soha nem lehet büntetés.

Tanulás

Fő célkitűzésünk

Változatos szituációkat teremtve és kihasználva olyan tevékenységeket biztosítunk minden gyermek részére, hogy lehetősége legyen ismereteket, jártasságokat, készségeket szerezni, ami hozzájárul intelligenciája és értelmi képességei, kompetenciái fejlődéséhez.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretekben valósul meg. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. Motiváló hatású az óvónőhöz fűződő érzelmi kapcsolat, valamint a játék, ami az óvodai tanulás legfontosabb színtere.

Feladatok

Biztosítsa az óvodapedagógus az értelmi képességek fejlesztését (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolat).

Törekedjen a gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítésére.

Kínáljon lehetőséget a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, kutatás örömeit.

Biztosítson a gyermekek érdeklődésének megfelelő tevékenységeket.

Fejlessze a gyermekek önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladattudatát.

Nyújtson segítséget a gyermeknek olyan tapasztalatok szerzéséhez, amelyben saját teljesítő képességét is megismerheti.

Segítse elő az óvónő, hogy gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjön.

Egyéni fejlettségeiknek megfelelően differenciált feladatadással készítse sokoldalú tevékenységre a gyermeket.

Biztosítson alkalmat, eszközt az eltérő fejlődésű gyermeknek, hogy kipróbálhassa és önmagához képest fejlődhessen.

Pozitív, megerősítő értékelésével motiválja a gyermeket a tanulási folyamat során.

Segítse a családot a gyermek fejlődése érdekében szakmai tudásával és tapasztalatával.

Tevékenységek

- Az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása);
- A spontán játékos tapasztalatszerzés;
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés;
- A gyakorlati probléma- és feladatmegoldás;
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás.

A fejlődés jellemzői 5-7 éves korra

5-7 éves korban a gyermekek már megszokták a feladatok rendjét. Tudják, hogy a foglalkozás más, mint a játék.

Kialakulóban van a gyermekek szándékos figyelme.
Önálló megfigyeléseket végeznek, összefüggések önálló felismerésére eljutnak.
Érzékelik a jelenségek fejlődésbeli változásait.
Fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk.
Hozzászoknak saját tevékenységük ellenőrzéséhez.

Keresztyén nevelési programunk fejlesztési tartalma

Az Úrnak félelme az ismeret kezdete... (Péld 1,7)

- Lelki nevelés
- Anyanyelvi nevelés (benne német nyelvű kezdeményezés 5 éves kortól)
- Zenei nevelés
- Vizuális nevelés
- Testnevelés
- Környezeti nevelés (benne matematikai tapasztalatok)
- Irodalmi nevelés

Lelki nevelés

Hozsánna! Áldott, aki az Úr nevében jön, az Izráel királya...(Jn 12,13)

Isten mind teljesebb megismertetése Jézus Krisztus életén keresztül. Az óvodapedagógus pásztori lelkülettel vezesse, irányítsa a gyermekeket. Oktassa, nevelje őket a keresztyén igazságokra és az evangéliumi életre.

- Legyen természetes igénye a bibliaolvasásra, mint amely a legfontosabb erőforrás.
- Isten igéjét úgy olvassa, úgy vegye kézbe, mint Isten kijelentését, és ezt teljes bizonyossággal, meggyőződéssel közvetítse a gyermekek felé. Alapozza meg az igére hallgatást, az igére figyelést.
- Hívja fel a szülők figyelmét a keresztyén hit és életvállalás és a kultúra közötti különbségekre.
- Teremtse meg a bibliaköri foglalkozásokhoz a meghitt, oldott légkört.
- Ismerje az evangélikus egyház tanítását és annak értelmezését gyakorolja életében.
- Teremtsen lehetőséget a nap folyamán a történetek mai életünkre vonatkozó üzenetének különböző feldolgozására (dramatizálás, bábozás, rajz), begyakorlására.
- Az óvónő irányítsa a gyermekek figyelmét az ige életet formáló, értékes, hasznos erejére.
- Ismertesse meg a gyermekeket Jézus mindenkit elfogadó szeretetével.

Tevékenységek

- Ismerkedjenek meg a gyermekek a templomi környezettel, berendezésekkel mindhárom egyház templomában.
- Ismerkedjenek meg a liturgikus színekkel, szimbólumokkal.
- Ismerjék meg és használják az evangélikus, a katolikus és a református köszönést.
- Az egyházi ünnepkör szerint ismerkedjenek meg az ünnephez kapcsolódó bibliai tartalommal.
- Sajátítsák el a bibliaköri foglalkozásokhoz kapcsolódó igéket („arany”).
- Ismerjék meg az imádság különböző formáit (bűnbánó, hálaadó, kérő, dicsérő, közbenjáró).
- Tudjanak rácsodálkozni a teremtett világ szépségére, a természet változásaira mint Isten alkotására.
- Tudják elfogadni egymást olyannak, amilyenek születtek, még ha társuk a megszokottól eltérő tulajdonságokkal rendelkezik is.
- Tudjanak elcsendesedni, ráhangolódni az ige hallgatására.

- Vegyenek részt örömmel és aktívan az egyes témák feldolgozásában: dramatizálásban, bábozásban, vizuális megjelenítésben.
- Tudják a hétköznapi életben alkalmazni, gyakorolni a történeteken és igéken keresztül megértett üzeneteket.
- Ismerjék, értsék és beszédükbe építsék be a bibliai fogalmakat, és tudják alkalmazni a megfelelő helyzetekben. Válgják aktív szókincsükké.
- Ismerkedjenek meg az egyházi zenével az orgonajátékon keresztül is.
- Használják a megtanult keresztyén óvodás dalokat hangulatuk, érzelmeik kifejezésére is.
- A zenehallgatási anyagon keresztül ismerkedjenek meg egyházzenei művekkel.
- A versenyjátékokban egészséges versenyszellem alakuljon ki a gyengébbek segítése, ösztönzése által.
- Tudják, ismerjék meg, hogy a templom az Isten háza, ennek megfelelően sajátítsák el a helyes templomi viselkedést.
- Óvják, védjék a maguk és egymás testét, mint a Lélek templomát.
- Fedezzék fel a matematikai törvényszerűségeket, mint Isten alkotó bölcsességének megtapasztalható rendjét.

A fejlődés jellemzői 6-7 éves korra

Az étkezéseket az asztali ima elmondásával kezdi. Tudja, hogy a különböző élethelyzetekben bármikor fordulhat Istenhez imádságban (kérés, hálaadás, szomorúság, betegség stb.). Megtanulta, hogy imádkozni nem csupán önmagáért, hanem másokért is lehet.

Tud arról, hogy a keresztség által Isten gyermeke lett. Ismeri a keresztelés szertartását. El tudja mesélni, hogyan zajlik egy keresztelés.

Az Ószövetségből ismeri a teremtés történetét, Noé, Mózes, Jónás, Dávid és Góliát történetét, és ezek bibliai üzenetét.

Az Újszövetségből ismeri Jézus születését, életét, halálát és feltámadását, ezek bibliai üzenetét. (Jézus születése; A gyermek Jézus; Jézus megkeresztelkedése; Jairus lánya; a tanítványok kiválasztása; a Jó Pásztor; a tenger lecsendesítése; szoros kapu, keskeny út; a húsvéti, pünkösdi ünnepkör történetei; a magvető, a tékozló fiú, az elrejtett kincs és igazgyöngy, az irgalmas samaritánus példázatai)

Ismeri a lutheri tanítás szerint kiválasztott „arany” igéket. Tud különbséget tenni az értékes és az értéktelen, a fontos és a kevésbé fontos között a keresztyén értékrendnek megfelelően.

Tudja a három történelmi egyház köszönési formáit.

Tudja és ismeri a három egyház templomát, jellegzetességeiket.

A templomban az istentiszteleten a liturgiának megfelelő viselkedési szokásokat ismeri és alkalmazza.

Az egyházi ünnepkör ünnepeit ismeri, tudja azok tartalmi jelentését, jelképeit (reformáció, ádvent, karácsony, vízkereszt, böjt, nagypéntek, virágvasárnap, húsvét, pünkösöd).

Módszertani alapelvek

Az óvónó:

- A történeteket a gyermekek életkorának megfelelő módon mondja el.
- Adjon gyakorlati segítséget a gyermek lelki problémáiban. (pl. imádságra tanítás stb.)
- A gyermekeket segítse a helyes útra a Biblia üzenetének közelhozása által.

- A bibliai történetek feldolgozásakor teremtsen lehetőséget a megfelelő énekek, imádságok gyakorlására.
- Az óvónő alapos felkészültségével biztosítsa a gyermek számára a kívánt történet elsajátításának sikerességét.
- A lelki nevelés az óvodai nevelés egészére kihat, így szoros kapcsolatban áll minden egyes tevékenységi formával, a nevelés kereteivel.

Anyanyelvi nevelés

„Minden nemzetnek fő kincse a nyelve.” (Gárdonyi Géza)

Fő célkitűzésünk

A gyermek beszédképességének gondozása, fejlesztése, oldott, derűs légkörben, amelyben a gyermek természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédképessége, szókincse fejlődik, gazdagodik a keresztyén kifejezésekkel is.

Az anyanyelv áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része.

Keresztyén szemléletű nevelés tudatosan irányítsa rá a figyelmet az éneklés, a bibliaköri foglalkozások történeteinek többféle feldolgozása által, hogy a gyermek intenzívebben részesüljön az anyanyelv élményében.

Az anyanyelv jelrendszerét a gyermek a játékos tevékenységek, a társas érintkezések során, utánzás alapján sajátítja el. A beszédtanulást befolyásolja a gyerek ép idegrendszere, a családi, a bölcsődei és az óvodai környezete. A gyermek óvodába lépéskor különböző szintű anyanyelvismerettel rendelkezik.

Feladatok

- Az óvónő tudatosan törekedjen saját és felnőtt környezete beszédkulturájának csiszolására.
- Érezze felelősségét, hogy beszédpéldája hat a gyermekre, szülőre, munkatársaira. A metakommunikációval együtt fordítson gondot beszédének hangszínére, erősségére és tempójára.
- Teremtsen nyitott légkört, melyben könnyen létrejön a kommunikációs helyzet: a szülő, gyermek „szóra nyílik”.
- Biztosítson teret a gyermek közlési vágyának, ahol a gyermek nyíltan, őszintén beszélhet arról, ami őt foglalkoztatja. A gyermeket juttassa sikerélményhez. A beszédöröm a gyermekre ösztönzően hat.
- Segítse a kulturált, rövid, pontos megfogalmazással a gyermek beszédértésének alakulását. A szóbeli közlés elemeit utánzással sajátítja el, amit az óvónőhöz való érzelmi kötődés megerősít.
- Biztosítsa a testközelséget, ami a gyermek elemi szükséglete.
- Az óvónő a gyermeket tapasztalásos, érzékszervi élményeken át fejlessze.
- A játékot és a természetszerű tevékenységeket kísérő kommunikációs helyzetek nyújtsanak lehetőséget a gyermek differenciált fejlesztésére.
- Az óvónő kísérje figyelemmel a gyermekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét különös tekintettel a nyelvi zavarokat mutató és/vagy hátrányos szociokulturális környezetből jövő gyermekekre.

- Helyesen ismétlje meg napi nevelőmunkájában a gyermek helytelen, rossz kiejtését hasonló értelmű mondatba helyezve, nem feltűnően. Legyen mindig egyénre szabott a kompenzálás.
- Biztosítsa az óvónő a képeskönyvek, gyermekbibliák nézegetését, az azokról való beszélgetést.
- Az óvónő igényes válogatással érje el, hogy a csoportjában lévő könyvek ezt a szerepet töltsék be.
- Szorgalmazza és nyújtson segítséget a családoknak a könyvvásárláshoz.

Tevékenységek

Fontos, hogy a gyermek az új szavakat más helyzetben, más szöveggörnyezetben, más összefüggésben is használja.

Az óvodába kerülve a gyermek meglévő szókincsének jelentéstartalmában felgyorsul az általánosítás folyamata, a fogalomképződés.

A mondatalkotás anyanyelvre jellemző módját fokozatosan sajátítja el. A beszédhelyzetekben szerzett tapasztalatai során átveszi környezetétől a szórend, a ragok, a jelek és a képzők, a névelők, a névutók, a névmások, az igekötők, igemódok gondolatot kifejező és a környezet számára pontosan érthető használatát.

Az, hogy milyen formában és mikor válik egy-egy ilyen nyelvi elem a gyermek nyelvhasználatának részévé, észlelésének és gondolkodásának fejlettségétől, a vele kapcsolatban lévő felnőttek beszédétől, a nyelvi elem gyakoriságától, formájától és a nyelvben betöltött szerepének konkrétságától vagy elvontságától is függ.

A gyermek környezetében beszélt nyelv szerkezetének jellemzői olyan mintaként szolgálnak, amelyeket tapasztalati úton, utánzással sajátít el, épít be beszédébe.

A fejlődés során elkülönülnek a mondatípusok. 2-4 éves korban sok felkiáltó, kérdő, felszólító mondatot, mondat értékű szót használ a gyermek.

A fejlődés útja a láncszerű vagy szaggatott szövegszerkesztéstől a jól szerkesztett, nyelvileg helyesen felépített mondatokból álló szöveghez vezet. Az összefüggő beszéd kialakulásának idején gyakoribbá válnak a kijelentő, közlő mondatok. A fejlődés további útja a csoportos beszélgetés. Csoportos szerepjáték, bábjáték, konstrukciós játék, szabályjáték közben több társ beszédét, viselkedését kell figyelemmel kísérnie a gyermeknek.

A csoportos beszélgetésben alakul ki a beszédfigyelem. A beszédet azok a hangzásbeli sajátosságok is jellemzik, amelyek a hallgatót tájékoztatják a beszélő szándékáról, a témához és a hallgatóhoz fűződő érzelmeiről, azaz kialakul a beszédviselkedés.

A tekintet, a mimika, a gesztusok, a fej- és testtartás, a távolság, hangerő, hangszín, hanglejtés vagyis a metakommunikatív elemek is kölcsönösen jelzik az egymás iránti érzelmeket.

Ismerkedjen meg a gyermek az óvodai élet tevékenységeinek és az őket körülvevő környezet új kifejezéseinek jelentésével. Megfelelő élmények biztosításával bővüljön szókincsük, színesedjen kifejezésmódjuk. Igyekezzenek egyre bővülő mondatokban kifejezni magukat.

Módszertani alapelvek

- sok kötetlen helyzet biztosítása,
- pedagógiai rugalmasság szükségessége,
- nyílt, derűs légkör biztosítása
- a vers-, dramatizálás-, énektanulást motiváló érzelmi és intellektuális ráhangolás

A fejlődés jellemzői 3-4 éves korra

3-4 éves korban a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek főképpen arról, ami összefügg saját cselekvésükkel, a velük megtörtént eseményekkel.

Ismerik a környezetükhöz tartozó tárgyak és a megszokott jelenségek nevét. Ismerik azokat a legfontosabb szavakat, amelyek a tárgyak, személyek szembetűnő tulajdonságait, mozgását, cselekvését jelölik. A megismert új szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat más hasonló beszédhelyzetekben alkalmazzák.

A tárgyi és személyi környezetükkel kapcsolatos gondolataikat (történeket, emlékeket, vágyakat) összefüggően fejezik ki, láncszerű vagy szaggatott szövegszerkezettel, esetleg még gyakori szövegszerkezetségi hibákkal.

Leggyakrabban kérés, kérdés, felkiáltás formájában nyilatkoznak meg. A mondatok, mondatszakaszok (szólamok) hangsúlyozása esetleges, gyakran nem felel meg az értelem, érzelem vagy a ritmus által megkívánt hangsúlynak. A szólam, a mondat első szótagjának, szavának nyomatékosítása gyakran hiányzik vagy elmosódik. A kérdő mondatok hanglejtése általában véghangsúlyos.

A beszédhangokat egymástól megkülönböztetve, pontosan hallják.

A magánhangzók és a mássalhangzók nagy részét tisztán ejtik.

5-7 éves korra

5-6-7 éves korban a gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket. Összefüggő beszédükben, elbeszélésükben sok a szóismétlés, kötőszóhalmozás. Elbeszélésük folyamatos, de gyakran még nem követik a történések logikai, időbeli sorrendjét.

Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.

Nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni az óvónőt, és ha párbeszédben vesznek részt, többnyire végigvárják a másik megnyilatkozását. Kérdésüket, válaszukat, kiegészítő gondolataikat ahhoz igazítják. Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat. Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd. Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik. Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

Zenei nevelés

Énekeljétek az Úrnak új éneket! (Zsolt 98,1)

Dicsérjétek dobbal, körtáncot járva, dicsérjétek citerával és fuvalával! Dicsérjétek csengő cintányérral, dicsérjétek zengő cintányérral! (Zsolt 150, 4-5)

Fő célkitűzésünk

Az óvodai zenei nevelésünk fő célkitűzése, hogy minden gyermek sajátítsa el az értékes, örömszerző gyermekdalokat, énekes játékokat, a keresztyén hitélet mindennapjait jellemző énekeket, s ezáltal formálódjon zenei ízlésük, képességük.

A fejlesztés tartalma a korosztálynak megfelelően: dalanyagból, zenehallgatási anyagból, a magas-mély hangok megkülönböztetéséből, dallam-ritmus visszaénekléséből,

halk-hangos fogalompár megértéséből, egyenletes lüktetés – dallammotívumokból, ritmusmotívumokból állnak.

A program zenei anyagát hangsúlyosan alkotják:

- a népi mondókák, ölbéli játékok
- a pentaton karakterű, 6 hangterjedelmű népi dalos játékok
- zenehallgatás dalanyaga (hangulatot, érzelmeket közvetítenek, mintát adnak)
- énekes népszokások
- a bibliaköri foglalkozások anyagához kapcsolódó gyermekdalok
- készségfejlesztő zenei elemei

Az egyéb hangok, zörejek közül:

- állatok hangjának, a természet egyéb hangjainak újra felidézése, hangutánzó próbálkozásokkal való kiegészítése
- emberi hangadásokkal való ismerkedés élményei után különböző emberi hangmegnyilvánulásokkal, azok utólagos hangutánzó próbálkozásaival is foglalkozhatnak. A hangadást kísérő mozdulatok, mozdulatsorok megfigyelése is hangsúlyos, amelyek a komplex élmények után ábrázoló tevékenységben is megjelennek,
- készíthetők felvételek az otthon hangjairól is, ezt közösen meghallgatják a gyermekek, nyilvánvalóan a közös-egyéni élmények felszabadult megnyilvánulásokat hoznak felszínre a csoport életében
- egyszerű, játékos mozgások egyöntetű, esztétikus végzése, nehezebb játékformák, táncos jellegű mozdulatok,
- mozgás improvizáció zenére

Feladatok

Az óvodapedagógus teremtsen meg a zenei nevelés alapvető feltételeit. Szervezze meg a tudatos, tervszerű és folyamatos fejlesztő hatásokat. Legyen igényes a zenei önművelődésére, önképzésére. Teremtsen minél több alkalmat a gyermekeknek az ösztönös alkotásvágyuk, alkotó hajlamuk kibontakoztatására.

A spontán, kötetlen időben szerzett tapasztalataikat az óvodapedagógus tudatos fejlesztéssel erősítse, fejlessze. Három éves távlatban tervezze a gyermekek ének-zenei nevelését, az egyéves fejlesztési tervek egymásra épüljenek. A foglalkozásokra tervszerűen, egy meghatározott zenei feladattal (előre végiggondolt módszerekkel) készüljön, a dalanyagot hangolja össze vele.

Segítse az óvodapedagógus a családi nevelést abban, hogy a gyermekek otthon is énekelhessenek együtt szüleikkel.

Kövesse a fokozatosság elvét a zenei anyag feldolgozásában, a játék sorrendjében, a zenei képességek fejlesztésében is. Készítsen felmérést az 5-6-7 éves gyermekek körében, ki szeretne a furulya megszólaltatásában aktívan részt venni. Önkéntesség alapján foglalkozzon a jelentkező gyermekekkel a fokozatosság, az életkori sajátosságok, és az egyéni bánásmód elvének figyelembevételével.

Zenei tevékenységek

1. Éneklési készség fejlesztéséhez

- Ismerjenek meg kis hangterjedelmű dalokat.
- Találják meg a megfelelő hangmagasságot, gyakorolják a kezdőhang átvételét játékos hangképző gyakorlatokkal.

- Énekeljenek önállóan a hangmagasság, tempó megtartásával.
- Énekeljenek könnyeden, lágyan, jó artikulálással, szép szövegkiejtéssel.
- Helyesen lélegezzenek, motívumonként ne vegyenek levegőt, gyakorolják a folyamatos éneklést.
- Találják meg a megfelelő hangerőt és tartsák a tempót.
- Törekedjenek természetes szép éneklésre, lágy hangszínre, egyöntetű hangzásra.

2. Zenei hallás fejlesztéséhez

- Akusztikus hallás: zörej, zene, beszédhang, tárgyak összeütögetésével keltett hangokat nevezzék meg, hangszínek és irányok megfigyelésével (közeledés, távolodás), különböző hangszíneket ismerjenek fel.
- Találjanak ki új dallamokat, tudjanak ismert dalokat dallambújtatással elénekelni és dallamvisszhangot játszani.
- Magas és mély hangokat ismerjenek fel.
- A hangmagasságot jelezzék térben mozdulatokkal.
- Ismert énekek dallamvonalának változását kézzel kövessék, bábok segítségével mutassák.
- Tudjanak mondókázni, énekelni magas, mély, közepes hangmagasságban.
- Halk és hangos közötti különbséget ismerjék fel és különböző hangerővel mondókázzanak, énekeljenek. (A hangos ne legyen kiabálás, a halk ne legyen suttogós. Találják meg a közepes hangerőt.)
- A hangerőt térben jelöljék, vízszintes irányban.
- A hangerő változtatásakor ne változtassák a gyerekek a tempót.
- Énekeljenek, mondókázzanak, mozogjanak: halkan-gyorsan, halkan-lassan, hangosan-gyorsan, hangosan-lassan.

3. A ritmusérzék fejlesztéséhez

- Az egyenletes lüktetés megvalósítását gyakorolják játékos mozdulatokkal, ismétlődő utánzó módon, járással. A szünetre is tapsoljanak, vagy más mozdulatot végezzenek a gyermekek.
- Mondókák, dalok ritmusát tudják elkopogni, eltapsolni, ütőhangszereken megszólaltatni. Először lassú tempóban gyakorolják, a szünetre csendes mozdulat kerüljön (hangsúlytalan).
- Ismerjék fel a dallamot ritmusáról is. A ritmusvisszhang-játékban két motívumot tudjanak visszaadni és folyamatos legyen.
- Találjanak ki motívumokat kis változtatásokkal, eltérésekkel.
- Tudják megkülönböztetni az egyenletes lüktetés és a ritmus fogalmát, gyakorolják az összekapcsolását.
- Mozgásritmus kialakítása: Egyik csoport az egyenletes lüktetést, másik csoport a ritmust, ne egyforma mozdulattal. A két csoport együtt szólal meg. Egyik a ritmust, a másik az egyenletes lüktetést adja. Két gyermek kétféle mozdulattal, majd egy gyermek kétféle mozdulattal (járás+dobolás).
- Ismerjék fel a gyors-lassú tempót sokoldalú szemléltetés alapján.
- Tudják tartani a tempót és változtatni.

4. A zenei formaérzék fejlesztéséhez, a zenei alkotókészség kialakításához

- Hangsúlyos és hangsúlytalan mozdulatokkal emeljék ki a kettes ütemet, ezeket kísérje játékos utánzással.
- Mozgással emeljék ki a motívum hangsúlyt, ismerjék meg a motívumegységet.
- Improvizáljanak, találjanak ki szöveget, egyszerűbb dallamot.
- Játsszanak zenei kérdés-felelet játékot a zenei emlékezőképesség, alkotó fantázia fejlesztése céljából.

5. A zene hallgatásának megszerettetéséhez

- Ismerjenek különböző hangulatú és különböző stílusú népi- és műdalokat, zenedarabokat.
- Csendes, nyugodt, derűs légkörben hallgassák végig a rövid darabokat.
- Ne zavarják egymást zenehallgatás közben.
- Szeressék az egyszólamú, élő zenét, ne csak a gépi zenéhez ragaszkodjanak.
- Az élő, szóló és a kamarazenélés hallgatása örömet jelentsen számukra.
- Zenehallgatási művekhez tudjanak mozgás improvizációt kitalálni, a hangulatához, jellegéhez illőt. A dallamot csendes mozgással kísérik.
- Saját népünk dalai mellett más népek dalaival is megismerkedjenek és a műdalok között az egyházi műveket is szívesen hallgassák, amelyek óvodás korú gyermekek számára is befogadhatók.

6. Az énekes játékok segítségével a mozgáskultúra fejlesztéséhez

- Sajátítsák el a helyes testtartást, fejtartást, arckifejezést, tekintetet.
- Gyakorolják be a laza és mégis pontos járást.
- Ügyeljenek körbejárásnál a kissé arccal a menetirány felé fordított testre, kaptartásnál a zárt lábra, mozdulatok, egyenletes lüktetés pontos összhangjára, szabályos karformára.
- A gyermekek a körben egymástól kartávolságra álljanak.
- Változatos térformákat alakítsanak ki.
- Tanuljanak meg egyszerű, de változatos tánclépéseket.

7. A gyermekhangszerek használatához

- Ismerkedjenek ütőhangszerekkel (dob, cintányér, háromszög, ritmuspálca, csengettyű).
- A hangszereket felváltva szólaltassák meg más-más feladattal.
- A tempót kis karmester irányítja (karlendítéssel indítja és állítja meg a zenélést).
- Adják át a hangszereket egymásnak (ne legyen sok hangszer).
- A játékok elsősorban kétszemélyes (felnőtt gyerekkel) jellegűek, illetve egyszerű utánzó mozgással kísért megszemélyesítő szerepjátékok legyenek. Az óvónővel kisebb-nagyobb csoportban énekelgessenek, megközelítően törekedjenek a tiszta éneklésre.
- A zenehallgatás anyaga – hangterjedelem-korlátozás nélkül – különböző jellegű egyszerű népdalok, műdalok, énekes, vagy hangszeres előadásban.
- A zene figyelmes, érdeklődő meghallgatására, befogadására szoktatás.
- A magasabb és mélyebb hangok – beszéd, ének, hangszer – felismerése és a térbeli érzékeltetés megpróbálása.
- Változatos szövegű és dallamú motívumok visszaéneklés öt hang terjedelemben.

- A halk és hangos közötti különbség megfigyelése, felismerése, alkalmazása beszéden, zörejeken.
- Különböző zörejek, két-három dallamjátszó hangszer és ritmushangszer hangszínének felismerése, hallásdifferenciálás fejlesztése.
- Az egyenletes lüktetés érzékelése mondókázás, éneklés közben játékos mozdulatokkal. Tempótartás, körülbelül negyed érték = 66-80 lüktetéssel az óvónő segítségével.
- Egyszerű ritmusjátszó hangszerek használata.
- A spontán zenei alkotókedv fölébresztése énekes beszéddel, mondókákkal, dalokkal.

5-7 éves korban

A dalanyag 4-6 mondóka, 16-20 népi gyerekjátékdal és 5-6 műdal. A mondókák hossza már 6-12 motívum, a daloké 12-18 ütem is lehet. A két-negyedes dalokban a negyed, páros nyolcad, negyed szünet és szinkópa mellett a mondókák ritmusigénye szerint tizenhatod is szerepelhet. A dalok hangterjedelme ebben a korcsoportban se lépje túl a nagy hatod (d-l, ill. sz-m) távolságokat. A dalok hangkészlete – mint korábban – főleg a félhang nélküli ötfokúság dallamfordulatain mozogjon, de előfordulhat benne (lefutó motívumokban) a hangsúlytalan fá és ti hang. A dalanyag foglalja magában a moll jellegű hexachord dallamokat is. Szerepeljenek benne ünnepi és alkalmi dalok, valamint a rokon népeknek és más népeknek – a magyar jellegtől nem elütő – 6 hang terjedelmű gyerekdalai is.

A dalok megoszlása és aránya hangkészlet szerint (hozzáértendő a lezárú sz-f-m-r-d dallamfordulat is):

sz-m	2 dal
l-sz-m (fá)	2 dal
sz-m-d (lá)	1 (vagy 2) dal
m-r-d	1 (vagy 2) dal
sz-m-r-d (fá)	2 (vagy 4) dal
l-sz-f-m-r-d	6 (vagy 8) dal
m-r-d-l (ti)	2 dal
m-r-d-l-sz	2 (vagy 3) dal
r-d-l-sz	2 dal

- Ismerkedjenek meg a gyermekek a dalokhoz tartozó játékok változatos formáival: új térformákkal, sor- és ügyességi játékokkal, esztétikus mozgást igénylő pársjátékokkal, bonyolultabb mozgást, szervezést igénylő játékokkal.
- Tudjon a csoport önállóan, tisztán énekelni a megszokott hangmagasságon és tempóban. Legyen képes egyénileg is tiszta éneklésre, a dallammotívumok pontos visszaéneklésére.
- Legyen képes éneklés közben ismert dalok vagy újszerű dallammotívumok dallamvonalának térben rajzolására.
- Érdeklődéssel, figyelemmel kísérje zenehallgatások alkalmával a magyar és idegen népdalokat, énekes és hangszeres műzenei darabokat, a régi és mai zene szemelvényeit. Ismerkedjen meg mind több hangszerral esetenként hangszeres előadások keretében, melyre régi óvodásainkat hívjuk meg.
- Legyenek képesek felelgetős játékok éneklésére két csoportban folyamatosan.
- Érezzék meg és tegyenek különbséget halk-hangos között más fogalompárokkal összekötve is énekes, hangszeres gyakorlatokban.
- Ismerjenek fel dallamokat jellegzetes kezdő vagy sajátos belső, ill. záró motívumról is.

- Legyenek képesek dallambújításra (hallható jelre) előbb rövid, majd hosszabb motívumszakaszokkal.
- Figyeljenek meg és különböztessenek meg finomabb hangszíneket a természetben, a környezetükben hallható zörejekben, beszéd- és énekhangokban, valamint hangszeren játszott zenében.
- Tudják az egyenletes lüktetést és a dalritmust megkülönböztetni, összekapcsolni (negyed szünet is).

A fejlődés jellemzői 5-7 éves korra

A gyerekek 5-7 éves korban tudják a mondókát, hat hangterjedelmű dalokat tisztán, szép kiejtéssel énekelni. A tempó a természetes járásnak megfelelő. Olyan biztonsággal énekelnek csoportosan, és egyénileg is, hogy elkezdni is tudják. Felismerik a magas-mély éneklés közti különbségeket, maguk is tudnak magasabban és mélyebben énekelni, dalt kezdeni. Tudják a jól ismert dallamokat éneklés közben saját hallásuk alapján térben, kézzel mutatni.

Ismerik a halk-hangos közötti különbségeket, tudnak halkán, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni. Képesek zenei fogalom párokat a dinamikai különbséggel együtt felismerni, összekötni. Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről, a hasonló fordulatokból sajátos kezdő, erősen eltérő belső vagy záró motívumokról. Tudnak dalokat hallható jelre hangosan és magukban énekelni. Érzékenyek a természet és környezet hangjára, figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit zörejen, beszédhangon egyaránt. Ismerkednek eredetiben hangszerekkel, azok hangjával, megszólaltatásuk módjával (fúvós, pengetős, ütős, vonós).

A furulya helyes tartásától a megfelelő légzéstechnikától eljutnak 4-5 hang terjedelmű óvodás dalok eljátszásáig.

A mondóka és dalritmus kiemelésekor figyelik a negyed szünet pontos jelentéseit, de az egyenletes lüktetés folyamatos kifejezésekor nem állnak meg a szünetben.

A dalok, mondókák ritmusát - belső hallás alapján éneklés nélkül is - összekapcsolják.

Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak, esetleg két egységnyit is, csoportosan és egyénileg is.

Összehasonlítják és énekléssel, mozgással bemutatják a normál tempónál gyorsabbat és lassabbat.

Egyöntetűen körbejárnak szép - kicsit oldalt fordított - testtartással, kézfogással. Az egyszerű játékos, táncos mozgásokat motívumnyi ismétlődő szakaszokkal szépen megformálják (dobbantás, koppantás, átbújás, párválasztás, páros forgás, kifordulás stb.)

Egyensúlyváltó mozgásokra is képesek. Ütőhangszereket használnak. Próbálkoznak az énekes dallamrögtönzéssel.

Módszertani alapelvek

A zenei nevelés alapja – Kodály zenepedagógiája szerint - az énekes játékok, amelyek a néphagyományra épülnek, ezeken keresztül is formálja az óvónő a gyermekek személyiségét. Néphagyományunkból induljon ki, a kis zenei formákon keresztül érkezen el a világirodalom remekeihez.

Az óvónő tartsa fontosnak a jó zenei légkör biztosítását az egész nap folyamán, zenei igényessége, dalos és játékkedve legyen a legmotiválabb a csoport számára. Az éneklési készség alakulása a gyermekek utánzási vágyán alapszik, melynek figyelembevételével az óvónő művészi előadásmódja meghatározó a gyermek fejlődésében.

A készségfejlesztést a hang és a mozgás összekapcsolásával végezze. Figyeljen arra,

hogy az éneklést mindig egyszerre kezdjék és fejezzék be a gyermekek. Szabályos térformákat alakítsanak ki, ügyeljen az együttmozgásra. Sokféle tánclépést, alakzatot ismertessen meg a gyermekekkel.

Az elemi zenei fogalmakat a gyermekekkel az éneklésből-mozgásból, közvetlen tapasztalatokból, aktív cselekvéssel ismertesse meg. Az elvont fogalmakat mindig zenével is szemléltesse, többirányú érzékeléssel, tapasztalással tegye világossá. A tárgyi eszközök ne vonják el a figyelmüket, a zenei átélést ne zavarják, ezért ne adjon a gyermekek kezébe túl színes, bonyolult kellékeket, egyszerre ne sok ütőhangszert szólaltasson meg velük.

A gyermekek fejlődése egyénileg igen különböző, az egy csoportban nevelt gyermekek fejlődési üteme is más, ennek megfelelően alkalmazza az óvónő a differenciált nevelést.

Vizuális nevelés

... mesterember készítménye ez mind... (Hós 13,2b)

Fő célkitűzésünk

A vizuális neveléssel célunk a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatni, kialakítani bennük az elemi képolvasási, komponálási, térbeli tájékozódó és rendező képességet. Az építő-, ábrázoló-, alakító tevékenységgel segíteni a gyermekek téri, formai és színeképzeteinek kialakulását, gazdagodását, elősegíteni a teremtett világ színeire, formáira való rácsodálkozást a művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, keresztyén és népi alkotások nézegetésével, a szépség iránti vonzódás alakulását a családok bevonásával.

Feladatok

Ismertesse meg az óvónő a gyermekeket a különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel.

A fejlesztés tartalma a korosztályoknak megfelelően: képalakítás, plasztikai munkák, építés feladatkörében 5-6 éves korban bővül műalkotások nézegetésével.

Esztétikailag megfelelő környezetet biztosítson, amit az egyszerűség, célszerűség jellemez.

Keltse fel az óvónő a gyermekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység iránti vágyát, melyek elősegítik és magukban rejtik az egyéni megvalósulás lehetőségeit is.

Biztosítsa élményeik, képzeletük és megfigyeléseik képi és térbeli megjelenítésének sokféle lehetőségét.

Gyakoroltassa az esztétikus környezet felismerését, óvását, alakítását, teremtsen alkalmat a környezeti világra történő gyönyörködtetésre, rácsodálkozásra.

Legyen igényes a környezet formálásában és az óvoda pedagógusai és dolgozói legyenek külső és belső jegyekben, viselkedésükben modell értékűek.

Teremtse meg a minden gyermek fejlődését belülről serkentő motiválást, a rácsodálkozás, a gyönyörködtetés alkalmainak és lehetőségeinek megteremtésével. A gyermekek legyenek egymásra is tekintettel, ne zavarják társaikat az esztétikai tevékenység közben.

A gyermekek eredeti ötletei kapjanak megerősítést, kiemelést, megvalósításukhoz

nyújtson az óvónő segítséget a látás, hallás, tapintás, mozgás, mozgathatóság együttes élményének folyamatos biztosításával, komplex hatások érvényesítésével biztosítson olyan anyagokat, eszközöket a gyermekek számára, melyek elősegítik az esztétikai élmény kialakulását, és magukban rejtik az egyéni megvalósulás lehetőségeit is.

Törekedjen az életkori sajátosságok figyelembevételével változatos és rendszeres élménynyújtásra elsősorban mese-vers, bábozás, és a bibliakör terén.

Legyen serkentő készenléti állapotban a külső világ érdekességeinek befogadására.

Az óvónő biztosítsa, hogy változatos tevékenységek révén fejlődjék a formaészlelés; a formák, alak, nagyság, irány szerinti megkülönböztetése, valamint a finommotoros és grafomotoros képesség.

Gondoskodják minden gyermek munkájának folyamatos bemutatásáról a csoportszobában, és a szülők által látható helyen is. Fejlessze a gyermek forma- és színemlékezetét.

Ismertesse meg a gyermekeket a különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel.

Tevékenységek

Tevékenységek az óvodában:

- rajzolás (krétarajz, tollrajz, pasztellrajz, ceruzarajz)
- festés (temperával, vízfestékkel)
- mintázás, plasztikai munkák (agyaggal, lisztgyurmával, gyurmával, gipsszel)
- díszítés - festéssel, karcolással, papírvágással, rátéttel (bőr, filc, papír), bőrmunka, viaszolás, batikolás, papíralakítás, textildíszítés)
- képalakítás
- építés

Vizuális tevékenységi lehetőségek 3-4 éves korban

a) Képalakítás, firkálgatás, rajzolgatás, festés a gyermekek kedve, érdeklődése szerint, képzeletük, emlékképeik, képzeletük nyomán.

Tetszés szerinti színválasztás, színhasználat.

Az ábrázolás próbálgatása a megszokottól eltérő formájú, színű és nagyságú képfelületen, változatos anyagú papírokon.

Képek készítése festéssel, rajzolással, papírragasztással, agyaglapba karcolással, nyomattal. Rajzolás nagyobb felületre: a homokba pálcával, színes iskolai krétával táblára, földre tett csomagolópapírra, aszfaltra cserépdarabkával.

Színre, formára, kompozícióra vonatkozó tapasztalatok. Az emberalak részformái: fej, törzs, karok, lábak. Tájékozódás a kép síkján: szélén, közepén. Térviszonyok jelzése: fent-lent, egymás mellett.

b) Plasztikai munkák tetszés szerint különféle formák, tárgyak gyurkálása, formálgatása és díszítése különböző eljárásokkal.

Különféle természeti tárgyak gyűjtése séta közben.

c) Építés: különböző formák (játékok, tárgyak) rakosgatása, sorakoztatása játék közben (például egyenes vonalban, karikában, tetszés szerinti alakzatban stb.)

Az évszaknak megfelelően a nedves homok, a tapadó hó használata az építkezésben.

Térbeli tapasztalatok: tájékozódás a dolgok térbeli helyzetei, formák egymáshoz rendelésének egyszerű lehetőségei, soralkotás, ritmusképzés.

Vizuális tevékenységi lehetőségek 5-7 éves korban

A gyermekek személyes élményeinek, elképzeléseinek, a hozzájuk közel álló személyeknek, természeti jelenségeknek, tárgyaknak, eseményeknek képi-plasztikai kifejezése.

Az óvodai élet gyermekek számára fontos jeleneteinek, a foglalkozási ágakban megfigyelt és feldolgozott jelenségek, témák ábrázolása emlékezet, megfigyelés alapján. A közös játékhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz, építéshez szükséges eszközök, kellékek, alkalmi ajándéktárgyak együttes készítése, díszítése.

A közvetlen óvodai környezet – a csoportszoba és az udvar – ápolásában, rendezésében ünnepi díszítésében való együttes részvétel, önálló segítség.

a) Képalakítás: emberalakok, környezet, tárgyak rajzolása saját elképzelés alapján, különböző cselekményes jelenetek, mese, vers, bibliai történet megjelenítéseként.

Képek festése egyénileg választott színekkel, a gyermekek érzelmeinek, élményeinek, képzeletének alapján.

Vékonyabb-vastagabb vonalak, tagoltabb formák, részformák, a színek, színfoltok alkalmazása; mindezek ritmusba rendezése díszítésekben, a gyermekek számára fontos részek kiemelése céljából.

Festés ecsettel, sokféle színű sűrűre oldott gombfestékekkel, temperával, jól kenődő viasz- vagy zsírkrétákkal, festékekkel színkeveréssel: sokféle alakú, méretű, színű és anyagú papír használatával.

Agyagkompozíciók alkotása tárgyak lenyomataival, beszurkálással, karcolással; egyszerű anyaglapok díszítése. Képalakítás spárga és fonaldarabkák textilalpra applikálásával; színes papíralpra tépéssel kialakított papírfoltok felragasztásával.

A színre, formára, kompozícióra vonatkozó tapasztalatok: térviszonyok ábrázolása: a kép motívumainak, szereplőinek egymáshoz való térbeli viszonya.

Új színek kikeverése.

b) Plasztikai munkák: természeti tárgyak gyűjtése az óvoda környékén vagy séták, kirándulások alkalmával. A gyűjtött tárgyak formáinak összehasonlítása más formákkal, szétválogatása, csoportosítása.

Emberalakok, állat- és játékfigurák mintázása, törekedve a formák tagolására, a főbb részformák érzékeltetésére, a főbb részformák ábrázolására és díszítésére.

Egyszerű ajándéktárgyak, játékok készítése szerkesztő-összerakó munkával; díszítések kézimunkával. Bábok, díszletek készítése, ezek festése, összeszerelése (pl. fakanálbábok, síkbábok stb.).

Ismerkedés különféle technikákkal; alkalmazásuk (pl. nyirkálás, tépés, hajtogatás, konstruálás, plasztikus formálás, bemélyítés, kerekítés, szövés, ragasztás, karcolás, applikálás).

c) Építés: nagy térbeli alakzatok formálása a gyermekek közös mozgásos játékaik során.

Az óvónő és a gyermekek közös munkájaként készített nagyobb makettek és a gyermekek által a játék során kialakított térrészek berendezése a célnak megfelelően játékokkal, maguk készített tárgyakkal, formákkal, figurákkal.

A gyermekek képesek legyenek emlékezet után a közös megfigyeléssel, irányítással, előzetes szemléltetéssel tapasztaltakat ábrázolni.

Különböző cselekményes jeleneteket (mese, vers, bibliai történetek), formákat, jelenségeket képesek legyenek megfigyelni, és emlékezet alapján egyéni témába ágyazottan megjeleníteni.

A közvetlen megfigyelés alapján történő ábrázolás során a gyermek megfigyelő-, elemző-, értékelő- és ítélőképességei alapozódnak és fejlődjenek megfelelő irányítással, miközben az ábrázolás tárgya egész idő alatt a gyermek előtt van.

Elképzelés szerinti ábrázolásnál képesek legyenek a valóság elemzéséből a képzeletük által megszínesített (nem közvetlenül átélt tapasztalatokat) gondolatokat, cselekvéseket kifejezni.

Mesék, elbeszélések alakjairól, eseményeiről, bibliai történetekről saját elképzelés alapján ábrázolnak emberalakokat, környezeteket, tárgyakat.

Kézimunka során ismerjenek meg különböző anyagokat, majd játékos munkafolyamatok segítségével felhasználásukat változatosan alkalmazzák.

A munka során használják fel a kirándulások, séták tapasztalatait és a mesevilág, a költészet, bibliakör témáiból is merítsenek ötleteket egyéni fejlettségüknek megfelelően.

A fejlődés jellemzői 5-7 éves korra

Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, valamint a térbeli makettek berendezésében, az alapvető térviszonylatok segítségével. Képesek vezetéssel észrevenni a környezet, a műalkotások és saját munkáik színhangulatát.

A közös munkák értékelése során saját műveikkel és a műalkotásokkal kapcsolatban szóbeli véleményt nyilvánítanak.

Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat.

Módszertani alapelvek

Az óvónő a gyermekek életkorának megfelelően tervezen, hogy látásukat, esztétikai ízlésüket fejlessze, az esztétikumot ne csak befogadják, hanem azt különféle tevékenységeken keresztül átéljék.

A gyermekek önálló ábrázolási törekvéseinek indulását próbálkozásait alkotókedvük, önbizalmuk erősítésével segítse.

Vegye figyelembe az óvónő az egyes gyermekek közötti ábrázolásbeli különbségeket és ennek figyelembevételével differenciáltság jelenjék meg a különböző tevékenységekben.

Az óvónő teremtsen meg annak feltételeit, hogy a gyermekek építgessenek, firkálgassanak, homokot formáljanak, gyurkáljanak. Környezetalakító munkába fokozatosan vonja be a gyermekeket.

Díszítésnél fontos alapelv, hogy a gyermek ne öncélúan alkosson, hanem mindig kösse valamilyen tárgyhoz, díszítsen valamit vele.

Gyakran vegyen részt maga is a gyermekek tevékenységeiben. A gyermekek önálló ábrázolási törekvéseinek megindulását segítse elő alkotókedvük, önbizalmuk erősítésével. Vigyázzon, hogy a felnőttek képi sablonjaival, sémáival ne kösse meg fantáziájukat.

A tevékenységek irányítása közben nagyon fontos az oldott csoportlégkör megteremtése. Az eszközök kiválasztásakor az óvónő gondosan és igényesen járjon el. Valamennyi szerszám, eszköz és anyag kiváló minőségű legyen.

Az ábrázolás, építés, barkácsolás állandó térbeli helyét lehetőleg ott jelölje ki, ahol természetes fény éri a munkaasztalt, és nem zavarják egymást a gyermekek. Az óvónő ne a technikai készséget értékelje, hanem magát az ábrázolás tényét, szándékát.

Testnevelés

Taníts akaratom teljesítésére, mert te vagy Istenem! A te jó lelked vezéreljen az egyenes úton! (Zsolt 143,10)

Fő célkitűzésünk

A testi fejlődés elősegítése, a mozgás utáni igény felébresztése és megőrzése, a természetes mozgásszervi alapfunkciók, ill. légzés helyes technikájának helyes elsajátítása, izomézés kialakítása és fejlesztése, valamint testtudat kialakítása a gyermek fejlettségi szintjének megfelelően az óvodán belül és kívül egyaránt.

Feladatok

Az óvónő teremtsen meg a gyermekek egészséges fejlődése érdekében azokat a feltételeket, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, növelik a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodóképességét.

Érje el minél több szülőnél, hogy törekedjen gyermeke egészségének megőrzése, és az egészséges életmód kialakítása érdekében megfelelő mozgáskultúra kialakítására.

Az óvónő törekedjen arra, hogy a gyermekek minél több időt tölthessenek a szabadban, biztosítson tiszta környezetet, megfelelő helyet a testnevelés foglalkozások, mozgásos játékok levezetéséhez.

Minimális legyen a várakozási idő, használja ki az óvónő az udvar és a természetes lehetőségeket is. Minél többfajta eszközzel ismerkedjenek meg a gyermekek.

Sok dicsérettel, buzdítással ismertesse meg a gyermekeket a mozgásos szabályjátékokkal, és az egyéb, mozgás során előforduló veszélyek, ütközések elkerülési lehetőségeivel.

A fizikai állóképesség fejlesztése a fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitást készítse elő, illetőleg a mozgásos feladatok sikeres megoldása eredményeként az önértékelés és az önbizalom fejlődjön.

Fejlessze a pszichomotoros képességet ezen belül a nagy és finommozgásokat, a fizikális erőnlétet, az egyensúlyérzéklet, a szem-kéz, szem-láb koordinációt, ritmikus tevékenységgel a ritmusérzéklet, a testsémát, és a kezességet (a lateralitást, a dominanciát erősítse)

Alakítsa ki a test koordinációját és a testfogalmat.

A problémamegoldásokat erősítse mozgásos tevékenységgel végzett feladatmegoldásokkal. A mozgással kapcsolatos és a mozgáshoz kapcsolható szókészletet fejlessze.

A mozgásfejlesztés tartalma

Három területen teljesíthető jelenleg óvodánkban:

1. a gyermek kötetlen, motivált szabad mozgástevékenységének biztosításával - ez a mindennapi testnevelés.
2. a konkrét fejlesztést szolgáló testneveléssel, testedzéssel.
3. a kiegészítő mozgástevékenységekkel: úszás, zenés torna.

A frissítő mindennapi testnevelés a gyermekek napirendjében fontos szerepet tölt be. Ez a mozgás felfrissíti, edzi őket, biztatja őket, mely elősegíti mozgásszintjük és testi

képességeik fejlődését. Ezt a tevékenységet az óvónő naponta kétszer végzi, délelőtt és délután, a gyermekek egyéni szükségleteit és képességeit figyelembe véve. Időtartama a gyermekek fejlettségétől függően 8-20-25 percig terjedhet. A mindennapi testnevelés középpontjában a mozgásos játékok állnak, és kiegészülnek a gimnasztikai gyakorlatokkal, szerek használatával. A rendszeres nevelőmunka hatására minden csoportban kialakulnak a legkedvesebb mozgásjátékok, amit a gyermekek maguk is kezdeményeznek, sőt meg is szervezik.

A testnevelés foglalkozások az óvónő által szervezett kötelező tevékenységek. A kötelezőség nem jelenthet kényszert a gyermek számára. A szervezett testnevelés foglalkozás heti két alkalommal van a nagycsoportban, és heti egy alkalommal a kis- és középső csoportban. A nagycsoportban az úszásoktatás idején a kötött keretű egyik foglalkozás így kiváltható (pl. úszás). A foglalkozások levezetésénél maximális lehetőséget kell biztosítani, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat.

A testnevelési foglalkozásokon kívül az egész nevelési évben heti rendszerességgel minimum egy kiegészítő mozgástevékenység tervezése, szervezése szükséges (az egész óvodában ugyanazok).

E tevékenységek mozgásanyaga a testnevelési foglalkozás mozgásanyagában dominánsan nincs jelen. Ilyen pl. az úszás, labdajátékok, gyermektánc.

A kiegészítő mozgással is a gyermekek önálló tapasztalatszerző lehetőséget kapnak. A tevékenység gyakorlása során jártasak lesznek az adott mozgás terén.

Idegen környezetben is megtanulnak mozogni, viselkedni, kapcsolatot teremteni, kommunikálni.

Leginkább ajánlott az úszás. Az úszástanulás alapja a vízszert kialakítása. Célja a gyermekek vízbiztonságának megteremtése.

E tevékenységek irányítását – ha az óvodában nem biztosított a szakember – szakedzők végzik. Az óvodapedagógusok e munkában aktív segítők.

Tevékenység

• Atlétikai jellegű gyakorlatok

Járások

Természetes járás, járás ütemtartással, irányváltoztatással, különböző kartartásokkal.

Futások

Lassú, közepes iramú, belegyorsuló futás, gyors futás, futás tempóváltoztatással, irányváltoztatással, térd és sarokemeléssel, futás versenyszerűen.

Ugrások (távolugrás, magasugrás)

Helyből, nekifutásból (valamennyi homokgödörbe!)

Dobások (kislabdával vagy babzsákkal)

Vízszintes és függőleges célba.

• Torna jellegű gyakorlatok

Szabadgyakorlatok

Különböző állások, ülések, térdelések, kéz- és lábtámaszok szolgálhatnak kiinduló helyzetként.

- karmozgások, lábmozgások, törzsmozgások
- járások, testsúlyáthelyezések, szökdelések, ugrások, fordulatok, forgások
- kéziszer-gyakorlatok: kötél-, szalag-, bot-, labda-, karikagyakorlatok

- koordinációs gyakorlatok: olyan gyakorlatok, amelyek a testrészek elmozdulásának időbeli, térbeli összehangolását teszik szükségessé.

Talajgyakorlatok

- gurulások, hossz tengely körüli gurulás, gurulóátfordulás előre, hátra
- kézállásba fellendülés próbálgatása
- tarkóállás talajon

Természetes támaszgyakorlatok

- kúszások, csúszások, mászások talajon, padon
- függések érintő magas szereken

Egyensúlyozó járások

- talajon, padon, gerendán, eszköz nélkül, eszközzel

Szekerényugrások

- felugrások
- függőleges repülés
- zsugorkanyarlati átugrás (először padon)

Labdagyakorlatok

- labdagurítások talajon, padon
- labdavezetések, -átadások kézzel, lábbal
- labdafeldobások, -elkapások, falhoz pattintások

Testnevelési játékok

- futó, fogó, küzdő játékok
- egyéni versengések
- sorversenyek
- váltóversenyek (egyszerű, majd egyre bonyolultabb szabályokkal, különféle eszközök, vagy szerek segítségével)

Játékok: szerep- vagy utánzó játékokat, szabályjátékokat, váltóversenyeket játszanak és egyéb játékokat az évszaknak megfelelően.

Gimnasztika: kartartásokat, különböző testhelyzetekben kar-, törzs-, és lábmozgásokat végeznek.

Járás: természetes módon és irányváltással járnak.

Ugrás: Végeznek mélyugrást, távol- és magasugrást néhány lépés nekifutással.

Futás: Kötetlenül, a járásnál megismert alakzatokban futnak, a hely- és helyzetváltoztatás különböző formáival (pók-, rák-, sántaróka-járás stb.) és párokban. Talicskázás combfogással. Gurulnak a test hossz tengelye körül, gurulóátfordulást végeznek.

A lépő láb magasra lendítésével és távoli kilépéssel kézen állnak. Természetes módon, padon járással egyensúlyoznak.

Dobás: Kétkezes alsó és felső dobással különböző nagyságú és súlyú labdával dobnak. Távolba dobnak kislabdával 200 cm magas kötél felett.

Labdagyakorlatok: A labdát járás, lassú és gyors futás közben vezetik. A labda előredobása után fussanak érte, és a felpattanó labdát fogják el. Futás közben tegyék egy meghatározott helyre a labdát, majd vegyék fel.

A labdát vezessék két párhuzamos vonal (padok között), pad mellett.

Adják át a labdát párokban 3-4 méter távolságra lévő társnak egy és két kézzel.

Testséma kialakítása a mozgásban

- csúszások
- mászások
- csúszás, mászás közben bizonyos tárgyak megtartása az egyes testrészekkel

Kondicionális képességek fejlesztése

Erő

- Gyorserő
 - szökdelések
 - távol- és magasugrás helyből és nekifutásból
 - fel- és leugrások szerekre, szerekről
- A test általános ereje
 - kúszások, csúszások, mászások, nyusziugrás
 - dobások
 - medicinlabda gyakorlatok
 - minden kéziszer gyakorlat magas ismétlésszámmal

Állóképesség

- Alapállóképesség
 - hosszan tartó lassú és közepes iramú futások
 - minden hosszú ideig tartó futást tartalmazó játék
- Globális állóképesség
 - hosszú ideig végzett kúszások, csúszások, mászások, nyusziugrás

Gyorsaság

- Mozgásgyorsaság
 - gyors futások
 - élénk tempójú kúszások, csúszások, mászások, nyusziugrás
- Reakciógyorsaság
 - futójátékok feladattal járásból, futásból (akusztikai jelre) irányváltatások megállások különböző testhelyzetek felvétele

Koordinációs képességek fejlesztése

Téri tájékozódási képesség

- átbújások
- minden természetes támaszgyakorlat irányváltatással
- járások, futások irányváltatással
- célba dobások
- labdagyakorlatok

Mozgásérzékelés (kinesztetikus képesség)

- minden kéziszer gyakorlat

Reakcióképesség

- futójátékok különféle feladattal

Egyensúlyozási képesség

- keskeny felületen végzett járások, futások, természetes támaszgyakorlatok, nyusziugrás
- gurulás a test hossz tengelye körül
- gurulóátfordulás előre, hátra

Ritmusképesség

- egyszerű ciklikus mozgások akusztikai jelre, ritmusának tartásával

Mozgékonyság, hajlékonyág

- valamennyi ízületben közepes és élénk tempójú nyújtó hatású gyakorlatok

Test deformitásának megelőzése és annak ellensúlyozása

- A lábboltozat és a talpboltozat süllyedése a hanyag testtartás megakadályozása a gyermekek izomzatának sokoldalú megerősítésével történhet.

Emellett szükség van speciális:

- lábboltozat süllyedése ellen ható és boltozaterősítő gyakorlatokra (bokaízületet összefogó szalagok stabilizálása és erősítése)
- talpboltozat süllyedése ellen ható és boltozaterősítő gyakorlatokra (talp támasztó izmainak erősítése)
- helyes testtartás kialakítását segítő gyakorlatokra

Ezek a testnevelési foglalkozások keretébe épülnek be. A foglalkozások jellegétől függően:

- bevezető részben – a bemelegítést és speciális képességfejlesztést is szolgálhatják
- főrészben – aktív pihenő lehet
- befejező részben – a szervezet lecsillapítását segítik elő

A fejlődés jellemzői 5-7 éves korra

Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik. Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.

Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.

Fejlődik tér és idő tájékozódó képességük. Megszeretik és igénylik a mozgást. Egyéni-, és csoportos-, sor- és váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével és a szabályok pontos betartásával.

Megértik az egyszerű vezényszavakat.

A természetes járást ütemes járással váltakoztatják.

Állórajtból kiindulva 20-30 métert futnak.

Talicskáznak combfogással.

Egyensúlyoznak padmerekítő gerendán.

Hátso függőállásban lábmozgást végeznek.

Hat-nyolc lépés nekifutással tetszés szerinti akadályt átugranak. Ugrásukat a talajéréskor fékezni tudják.

Kislabdát hajítanak távolba.

Labdát vezetnek helyben.

Módszertani alapelvek

A foglalkozásokon a játékon, a játékosságon legyen a hangsúly. A feladatok megoldása során érvényesüljenek a gyermekek saját elgondolásai, ötletei. Ügyelni kell arra, hogy a kisebb teljesítményű gyermekek önbizalma nem csökkenjen, a nagyobb teljesítményre képesek pedig ne éreztesék társaikkal fölényüket.

A kötelező és a mindennapi frissítő testnevelés anyagai épüljenek egymásra és a fokozatosság elve érvényesüljön.

Környezeti nevelés

Én alkottam a földet, és én teremtettem rá embert. Az én kezem feszítette ki az eget, minden serege az én parancsomra állt elő. (Ézs 45,12)

Fő célkitűzésünk

A gyermekek egyéni fejlettségének és érdeklődésének megfelelően szerezzenek tapasztalatokat a közvetlen – és tágabb – természeti, emberi és tárgyi környezetről, valamint azok formai, mennyiségi és téri viszonyairól.

Az óvoda új környezet a gyermek számára. Fontos tehát e környezet megismertetése, a szokásrend kialakítása, mely elősegíti az új helyhez, helyzethez való alkalmazkodást.

Az óvodai környezet kezdetben - a legkiválóbb pedagógiai tapintat ellenére is - nagy gondot, problémát jelenthet a gyermek számára. Ezért alapvetően fontos, hogy megismerése érzelmileg pozitívan hasson. Az érzelmi kötődés alapja a környezetismeret és alakítás pedagógiai hatása. Biztonságérzete kialakulása hozzásegíti, hogy a későbbiekben kíváncsivá, érdeklődővé, befogadóvá váljon.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a közvetlen és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, a családi kultúra értékeit. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

Feladatok

Az óvodapedagógus láttassa meg a szűkebb és tágabb környezetében lévő élőlényeket, természeti jelenségeket mint Isten alkotását.

Ismerje a gyermekek családi háttérét, szokásrendszerét és használja fel ezeket a tapasztalatokat a környezeti nevelés folyamatában.

Az óvodapedagógus működjön együtt, nyújtson jó példát, kínáljon ötleteket, adjon az óvodai életbe betekintést a gyermek tevékenységeinek, viselkedésének megismerésére.

Biztosítson az óvodapedagógus a kisgyermek számára eleven, élő, pezsgő, változásaiban gazdag, eredeti környezetbe ágyazott tapasztalatokat, élményeket, valamint ösztönözze őket, hogy észrevegyék a természet szépségeit.

Teremtsen alkalmat a természettel való közvetlen találkozásra. Adjon lehetőséget a minél több érzékszervvel való tapasztalásra az élmények több szempontú felidézésére.

Segítse a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Biztosítson eszközöket minden gyermek számára a tapasztalatszerzés cselekvően átélt, érzelmileg színezett tevékenységeihez. Az eszközök kiválasztásának szempontjai közül vegye figyelembe különösen is a természetes alapanyagú eszközöket.

Teremtsen jó hangulatot, oldott légkört a megfigyelésekre, a rácsodálkozásokra, amely elősegíti, hogy önmaguk fedezzék fel a környezetük tárgyait, jelenségeit.

Az óvoda minden dolgozójának az ismeretelsajátítás folyamatában mindvégig kiemelkedő szempontja legyen a környezethez való alkalmazkodás, a helyes viselkedés, melyet a pozitív minta megerősítésével, a jó kiemelésével sok-sok dicsérettel, buzdítással alakítson ki.

Tevékenységek

A társadalmi és természeti környezet megismerése

Társadalmi környezetükből a gyermekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a saját és családjuk adatairól, szüleik munkájáról, az egymáshoz való viszonyról, az együttélés konkrét tapasztalatairól. Viselkedésüket jellemezze a szeretet, tisztelet, a részvétel, az őszinte együttérzés, az egymás problémái iránti érdeklődés, a segítő szándék, a megértés.

A gyermekek ismerjék a felnőttek óvodai munkáját. Önálló vállalkozással, közreműködésükkel járuljanak hozzá ők maguk is környezetük ápolásához.

Szerezzenek tapasztalatokat az óvoda környezetében fellelhető, megfigyelhető felnőtt foglalkozásokról (kereskedelem, építkezés, erdő-, parktisztítás stb.).

Legyen tapasztalatuk az orvos, védőnő, betegellátás feladatairól. Ismerjék a gyógyszerek használatát, a baleset-megelőzést (tűz, víz, rozsdás vas stb.).

Tudják megnevezni az emberi testrészeket, ismerjék és gyakorolják önállóan tisztán tartásukat, ismerjék érzékszerveiket, azok funkcióit, védelmét.

Látogassanak el közeli bölcsődébe, iskolába, beszélgessenek az ott szerzett tapasztalatokról. Látogassanak el a három történelmi egyház templomába, ismerkedjenek meg a templomi környezettel, ismerjék meg az azonosságokat és a különbségeket (köszönési módok, berendezési tárgyak funkciói).

Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést. KRESZ-parkok helyett az óvodaudvaron szerezzenek tapasztalatot a „labirintusok”-ban való tájékozódásra, közlekedésre.

Ismerjék meg a közlekedési eszközöket az óvoda körül megtalálható lehetőségeket természetes környezetben, a nem elérhetőeket (Például vízi, légi, vasúti stb.) filmről.

Figyeljék meg a napszakokat, gyakorolják az ehhez kapcsolódó tevékenységeket.

Figyeljék meg a természeti környezetet az évszakok változásain keresztül. Az időjárást, a természet jellemzőit, változásait, a színeket, a fényeket, azok szépségeit alapvető biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalatokon keresztül ismerjék meg.

Ismerjék meg a növény- és állatvilágot, azok fejlődését, védelmét, gondozását természetes környezetükben. Védelmükre, gondozásukra nevelés elsősorban az élő állatokról szerzett, nagy élményerejű hatások miatt válhat csak sikeressé. Míg a növényeket, fejlődésüket óvodai környezetben jól lehet szemléltetni, az állatokat (házi, vadon élők) kizárólag természetes környezetükben célszerű a gyermekekkel megfigyeltetni (például eredeti helyszínen, videofilmek).

A gyermekek védjék az élő környezetet, ne rongálják, hanem gondozzák, gondoskodjanak életfeltételeik biztosításáról.

A *Forrás* keresztyén óvodai nevelési program nem ismer kártékony növényt, állatot (Isten minden teremtménye jó). Minden élőlénynek joga van az élethez. A környezetvédelem a környezetalakítással, a munkatevékenységgel szorosan összefüggő feladatokat tartalmaz. Az állatokat gondozni kell.

Vigyázzanak, hogy elhasznált dezodoros flakonok, egyéb, vegyileg veszélyes hulladékok ne kerüljenek be az óvodába. Gyűjtsenek a gyermekek természetes anyagokat, lehullott terméseket stb., ezeket használják fel játékaikhoz.

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok

A matematikai nevelés hozzájárul a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához.

A gyermekek természetes környezetben végzett megfigyeléseik alkalmával vegyék észre, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatóak, szétválogathatóak tulajdonságaik szerint, illetve saját szempontok alapján.

Végezzenek sorba rendezést, megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert

szabályosság szerint.

A számfogalom megalapozására végezzenek mérési, összemérési feladatokat mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.

A gyermekek szerezenek tapasztalatokat a geometria körében (például építéssel, síkbeli alkotásokkal stb.). Jussanak el a geometriai formák felismeréséig.

A tükörrel való tevékenység által tájékozódják jól térben és síkban ábrázolt világban.

A természetes élethelyzetben az óvodai élet folyamán alakítsák át tevékenységváltáskor tárgyi környezetüket.

Idő-téri-nagyság-mennyiség-súly észlelése, felismerése

A fejlődés jellemzői 5-7 éves korra

Ismerik lakásuk címét, szülei foglalkozását.

Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a hajót, a vonatot, a repülőgépet függetlenül attól, hogy környezetükben előfordulnak-e; tudják, hogy a vízen, a szárazföldön vagy a levegőben közlekednek. Tudják, hogy a közlekedési eszközök az emberek munkájaként készülnek.

Ismerik a környezetükben lévő néhány intézmény (bölcsőde, iskola, orvosi rendelő, posta, rendőrség stb.) rendeltetését.

Felismerik és megnevezik környezetük színeinek sötét és világos változatait. Környezetükben gyakran észlelt tárgyak színeit emlékezetükben felidézik.

A tárgyak, jelenségek közötti néhány feltűnő összefüggést felismernek. Ismert tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük szerint összehasonlítanak. A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják. Igényesek testük tisztaságára.

Felismerik a napszakokat: a reggelt, az estét.

Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét.

Ismerik a „növény” szót. Tudják, hogy a fa, bokor, virág, fű, a zöldségfélék növények. A növény a magból kel ki. A gyümölcsöt megmosva fogyasztják. Tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényekkel kapcsolatos munkákat (szántás, szüret, aratás).

Az általuk ismert állatokat csoportosítják aszerint, hol élnek. A háziszárnyasokat összehasonlítják a többi ismert madárral környezetük, külső jegyeik és hasznosságuk alapján. Ismerik, és megnevezik a három egyház templomát, berendezési tárgyait, főbb tulajdonságait.

A gyermekek általában képesekké tehetők arra, hogy az óvónő kérdéseit, gondolatát megértsék, kövessék.

Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére. Értik és helyesen használják az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (pl.: hosszabb, rövidebb, legrövidebb stb., több, kevesebb).

Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni, az összemérés alapján helyes megállapítást tudnak tenni.

Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig) az elemek különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.

Tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10-ig.

Építéseik, síkbeli alkotásaik legfőbb eredménye továbbra is a szemléletfejlődés: azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat. Másolással képesek megépíteni a mintával megegyező elemekből és színben, nagyságban

eltérő elemekből is kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat.

Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.

A térben való tájékozódásban elérhető a jobbra-balra irányok és állások megkülönböztetése; értik és követni tudják az irányokat, illetve helyeket kifejező névutókat (pl.: alá, fölé, közé; alatt, fölött, között). A síkban megszokott megegyezést megértik (mit értünk a vízszintes síkban az alatt, fölött szavakon).

Irodalmi nevelés

„Ezt a kincset nem lehet médiára, könyvre, kazettára bízni. Véren át és lelken át, tenyérből tenyérbe, testtel a testhez érve, zöldellő búzacsíra fölé hajolva, vagy épp az ünnepi gyertyát gyújtva csak az együttes élmény során adható át a hagyomány. Itt és most mutasd neki, tedd meg vele, amikor annak a tettnek ideje van.” (Gabnai Katalin, 1994.)

Fő célkitűzésünk

Az irodalmi nevelés területén olyan nyelvileg tiszta és esztétikailag értékes mesét, verset kínálunk gyermekeinknek, amelyek összhangban vannak keresztyén értékrendünkkel, mintául szolgálnak a családok számára, és figyelembe veszik a gyermekek egyéni sajátosságait, eltérő képességeit.

Az óvodáskorú gyermek életkorának megfelelő irodalmi műfajok: a vers és a mese, bábozás, dramatizálás. A verselés és mesélés élmény a kisgyermek számára. Irodalmi nevelésről csak akkor beszélhetünk, ha a gyermek szereti a verset, a mesét, ha örömet okoz neki, ha kéri, várja az újabb és újabb élményt. Kezdetben a gyermek befogadó, az óvodapedagógus az előadó. Mivel az irodalom közege a nyelv, ezért lényeges, hogy nyelvileg tiszta és esztétikailag értékes mesét, verset halljanak a gyermekek (népi mondókák, népmesék, jelentős költők, írók művei). A mese és a vers emberi kapcsolatokra tanít, erkölcsi tartalma van, belső indulati élményeket közvetít. Érdeme, hogy egyértelműen fantáziából teremtett, fantáziafoglalkoztató, és a valósággal történő összeütközésnek még a lehetősége sem merül fel.

A gyermek szívesen lép át a rendkívüliségbe, kettős tudattal éli meg meseélményeit. El tudja különíteni a mesevilágot a valóságtól. Képzeltbeli beleélése segíti és megalapozza a műalkotás befogadását.

A mese, és annak feldolgozási módjai, valamint a spontán bábozás, dramatizálás oldja a szorongást, belső képteremtésre tanít. A fejlődési vonal: kezdetben dal, mondókajáték, később állathangutánzó és felelgetős mesemondókák, halmozó és láncmesék, versek, verses mesék, majd fokozatosan hosszabbodó prózák. A gyermek „befogadóból” előadóvá válik, az élmény, az érzelmi átélés és a gyakorlás hatására játékában, nyelvi kifejezőképességében is fejlődik.

Feladatok

Az óvodapedagógus naponta többször kezdeményezzen verset, mesét, bábozást, dramatizálást a gyermekek kérésének, érdeklődésének megfelelően, az életkori sajátosságok figyelembevételével.

Érvényesítse a beszéd zenei elemeit előadásmódjában.

Az óvodán kívül szerzett élményeket (tévé, videó, lemez) ne tiltsa ki az óvodai életből, hanem - ha esztétikailag elfogadható - építse be, használja fel a csoport közös élményének

kialakításában.

Teremtsen kedvező körülményeket a mese- versmondásra, dramatizálásra, bábozásra, tudatosan várja ki a spontán adódó helyzeteket, alkalmakat. Álljon készenlétben a megfelelő alkalmak felismeréséhez, és megragadásához.

Tegye élvezetessé a vers- és mesemondás hangulatát.

Teremtsen az óvónő szoros érzelmi kapcsolatot a gyermekekkel a vers- és mesemondás alkalmával is, hogy a viselkedése hitelesen tükrözze a művek mondanivalóját, segítve ezzel a megértést.

Éreztesse, hogy a mesemondás a nap lényeges eseménye.

Tudjon sok mesét, és verset emlékezetből.

Kezdeményezze az otthoni rendszeres énekelgetést, verselést, mesélést, segítse könyvekkel, tanácsokkal a szülőket, hogy értékes meséket, verseket ismerhessen meg a gyermek óvodán kívül is.

Meséljen az óvónő kisebb csoportoknak is, ha alkalom nyílik rá, kihasználva, hogy az eltérő fejlődésű gyermekek is be tudja vonni a mesehallgatás, mesemegértés élményébe. Ennek érdekében használjon a dramatizáláshoz eszközöket, bábokat, leporellót.

Tevékenységek

A környezetről, az időjárásról, az évszakok megfigyeléséről, természeti jelenségekről, tárgyokról szóló, állatok megszemélyesítésével létrehozott mondókákat, verseket, meséket ismernek, mondogatnak. Ismernek vidám, humoros, groteszk verseket is. A gyermek „befogadóból” előadóvá válik, az élmény, a gyakorlás hatására játékában, nyelvi kifejezőképességében is fejlődik.

A fejlődés jellemzői 5-7 éves korra

5-7 éves korban a gyermekek játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogatnak. Az elhangzott vers, mondóka ismétlését kérik. 10-12 mondókát, 6-8 verset megjegyeznek, 15-20 verset meghallgatnak az év folyamán.

Társak az óvodapedagógus énekes, halandzsás, mozgásos improvizáló játékkezdeményeiben. Hangzás, hangulat, érzelmek és alkalom egységében kezdik felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit. Várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában. Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik, a figyelem fenntartásának és ellenőrzésének játékos, egyezményes jelzései. Figyelmesen, csendben végighallgatják a mesét, s viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei. A folytatásos mesék, meseregények szálait össze tudják kötni. Az ismert mesehősüket, a vele megtörtént dolgokat beleviszik játékukba. Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásaik közé tartozik.

A meséskönyvek képeit önállóan is hosszan nézegetik, egymásnak mutogatják, kérik a felnőttet, hogy meséljen róluk. Ismerik az óvoda gyermekkönyvespolcát, a könyvek között eligazodnak. Vigyáznak a könyvekre.

Módszertani alapelvek

Teremtsen érzelmi kapcsolatot az óvodapedagógus a gyermekekkel a mese- és versmondás alkalmain; olyan nevelési helyzetet hozzon létre, amelyben viselkedése egyértelmű, azt teszi, mondja, amit érez és gondol.

Tegye élvezetessé a vers- és mesemondás folyamatát.

A gyermekek fejlettségi szintjének mutatói az óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki, szociális és kognitív érettség, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához. A testileg egészségesen fejlődő gyermek hat éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégülését szándékosan irányítani képes. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő – szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek érthetően, folyamatosan beszél, gondolatait, kéréseit, érzelmeit mások számára érthető formában életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat; végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét. Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak. Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival, megjelenik az érdeklődés a betűk, számok iránt, kialakul a tanulás iránti belső motiváció.

3. A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését; feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet. Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
5. A sajátos nevelési igényű gyermekek iskolaérettségi kritériumai a sérülés típustól függően az előzőekben írtaktól eltérőek. Az iskolaérettséget, az iskola típust vagy további integráció lehetőségét, a sérülés típusnak megfelelő kritériumok alapján, - vizsgálataikat követően - a szakértői bizottságok határozzák meg.

Gyermek- és ifjúságvédelem óvodánkban

Aki az Urat féli, annak erős oltalma van, fiainak is menedéke lesz az. (Péld 14,26)

Fő célkitűzésünk

A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, ill. a veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás, együttműködés a családokkal, különböző szakemberekkel.

Olyan óvodás gyermekeket szeretnénk nevelni és kibocsátani az óvodából, aki tudja, hogy soha nincsen egyedül, hogy fontos, hogy biztonságban van Istennél, aki stabil értelmi, érzelmi, lelki értékeket elsajátítva alkalmas az iskolai beilleszkedésre, és teljesítményre, aki megismerkedik a keresztyén hit és életmód alapjaival, kinek cselekedeteit, szavait a Jézus Krisztus iránti szeretet fogja meghatározni.

Fontosnak tartjuk az érzelmi biztonságot az óvodában és Istennél, ezért is kiemelt helyen szerepel intézményünkben a gyermekvédelem. Jó a kapcsolatunk a városi Családsegítő Irodával. Az intézmény vezetője többször tart gyermekvédelmi témájú előadást óvodánkban szülők, nevelők részére.

Szakmai kapcsolatok a gyermekvédelemben:

- gyerekjóléti szolgálat
- nevelési tanácsadó

A gyermekvédelmi felelős feladata a helyzetelemzés.

Gyermekre, szülőkre vonatkozó mutatók

A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség típusainak, arányának felmérése a gyermeklétszámhoz viszonyítva.

A gyermekvédelmi felelős állandó kapcsolatban áll az óvónővel, hátrányos helyzetű, ill. veszélyeztetett gyermekek szüleivel, családgondozókkal, szakemberekkel. Figyelemmel kíséri a családok helyzetét, az esetleges változásokat. Évről évre felméri a munkanélküliség arányát a szülők körében, felajánlja a törvényes segítségnyújtás lehetőségeit, tájékoztat, tartós munkanélküliség esetén figyelemmel kíséri a gyermekek óvodában eltöltött idejét, hogy az egészséges személyiségfejlődést biztosító tartózkodási időintervallumot töltsék az intézményben.

Intézmény működési feltételei

- Az óvoda személyi feltételei:
A gyermekvédelmi felelős mellett minden óvónő feladata a gyermekvédelem.
- Tárgyi feltételek:
Intézményünk tárgyi feltételei adottak a feladatok ellátásához (helyiségek, eszközök).

Feladataink

- Állandó kapcsolattartás a hátrányos helyzetű ill. veszélyeztetett gyermekek családjaival.

- Tanácsadás, személyes beszélgetés.
- Gyermekvédelmi témájú előadások szervezése.
- Tájékoztatás (személyesen, szülői értekezleten, faliújságon stb.) a segítő szolgáltatások lehetőségeiről, óvodán belüli szociális szolgáltatásokról.
- Az óvoda összekötő szerepet tölt be a családgondozók, külső segítő intézmények, szervezetek között.

2 havonta összejövetelt szervez a városi gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök munkaközössége, amelyen a gyermekvédelmi felelős minden alkalommal részt vesz. Továbbítja a szakemberek, családgondozók kérését az óvónők, dajkák, szülők felé. Nyilvántartja óvodán belül a gyermekek helyzetét, problémáit, a családok életvitelének változásait. Értékelő munkát végez. Minden évben gyermekvédelmi munkatervet készít.

Törekszünk a szabadidő hasznos eltöltésének segítésére szabadidős tevékenységek szervezésével. A speciális személyiségfejlesztő foglalkozást, az egyéni fejlesztést a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeknél különösen fontosnak tartjuk. A gyermekjóléti gondoskodásban részesülő gyermekekre kölcsönösen odafigyelünk.

- Családi életre nevelés módszerei óvodánkban:
 - báb- és szerepjátékok,
 - oktató-nevelő filmek megtekintése, feldolgozása
 - művészi alkotások megismerése, elemzése,
 - drámajátékok
- Szülőkkel való kapcsolattartás formái:
 - fogadóóra,
 - családlátogatás (veszélyeztetett, vagy hátrányos helyzetű gyermekeknél többször is, akár a családgondozókkal együtt),
 - szülői értekezletek,
 - tanácsadás szülőknek,
 - szülők tájékoztatása,
 - közös kirándulások szervezése,
 - ünnepek előtti készülődés – közös munkadélutánok,
 - közös programok szervezése gyermekek – szülők – nevelők részére,
 - szülőknek szóló előadások, programok szervezése.
- Szociális szolgáltatások:
 - egészségügyi szűrővizsgálatok,
 - hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekkel való speciális foglalkozások,
 - segítségadás,
 - különös odafigyelés a gyermekjóléti gondoskodásban részesülő gyermekekre,
 - egész nap a nevelők folyamatos odafigyelése,
 - fejlesztés logopédus segítségével,
 - szabadidő hasznos eltöltésére való irányítás.

Óvodánk kapcsolatrendszere

A szülő, gyermek, pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Az óvoda a közoktatási rendszer része. Újszerű és közvetlen kapcsolat valósul meg az óvoda és a családok között. Ez a belső és külső kapcsolatrendszer is programunk egyik éltetője.

Nevelőtestület és a többi munkatárs

Programunk hangsúlyozza az óvónői minta szerepét, és utal a többi óvodai dolgozó hozzáállására is. A keresztyén elkötelezettség, meggyőződés létrehozza az óvodai testület sajátos arculatát. Az együttműködés folyamatában az egymásra figyelésünket, és a nevelőmunkához való viszonyulásunkat az Isten iránti szeretetünknek kell meghatározni. Ha őt szeretjük, akkor ez a szeretet összekovácsolja közösségünket, és igényes munkavégzésre készítet valamennyiünket. Az évről évre visszatérő egyházi, és óvodai ünnepeink a gyermekeket körülvevő felnőttekben is elindítják a várakozás örömet, izgalmát, ami a gyermekek érzelmi kielégítésére motivál. Igyekszünk a gördülékeny, hiteles együttélésre, amely reménységünk szerint képes sugározni az Isten felénk áradó szeretetének egy picit fénysugarát egymás felé, a gyermekek és a szülők felé.

Nevelőtestületünk folyamatosan kapcsolatot tart a helyi evangélikus gyülekezettel és lelkészeivel. A lelkészek tartják a hétfői áhítatokat, segítik az óvónők munkáját a lelki nevelés területén, a dolgozók, családok lelkigondozásába bekapcsolódnak, a gyülekezet és az óvoda közös istentiszteleteit vezetik.

Az együttműködést gazdagító tevékenységek

- Családokkal közös tájmegismerő, erdei termésgyűjtő kirándulások (gyógynövények gyűjtése).
- Fa- vagy bokorültetés a szülőkkel együtt.
- Alkotó, kézműves és játszódélutánok, ahol megismerkedhetünk szép mozgásos játékokkal, és népi kismesterségek technikáival.
- A karácsonyt, húsvétot előkészítő esték.

A szülők részesei lehetnek az ünnepi készülődés keresztyén jellegű folyamatának, megismerhetik az ünnepekhez kapcsolódó bibliai tartalmat, az ünnepek eredetét. Közös ünneplés a templomban, óvodában a gyermekek és vállalkozó szülők aktív bekapcsolódásával. Ádventben hagyományos bibliaverseny szervezése szülők és gyermekek részére.

- Sport délelőttök az óvoda udvarán.
- Gyermekek- és családos csendesnapokon részvétel.
- Ökumenikus istentiszteletek, alkalmak az óvodában: ősszel, ádventben, böjtből, és pünkösdkor.
- Neveléssel, a keresztyén házassággal, vagy más lelki problémákkal foglalkozó fórumok, előadások, filmvetítések szervezése az óvodánkban.

Az óvodában létező hagyományos kapcsolattartási formákat a programból fakadó tartalmi sajátosságok gazdagítják, egyben hatnak a családok szemléletmódjára. A közös együttlétek felkeltik az otthoni kipróbálás vágyát, egyre több család életmódjában évről-évre visszatérően jelennek meg a készülődés, az ünneplés óvodában, egyházi közösségekben látott elemei. Az Isten felé fordulás az egymásra figyelem új emberi kapcsolatokat teremt, barátságok szövődnek nem csak a gyermekek között, hanem a családok között is.

A program a gyermek egyéni fejlesztése érdekében a családokkal való együttnevelést előtérbe helyezi. A partnerkapcsolat konkrét cselekvésben nyilvánul meg, a kapcsolatteremtés és -tartás hagyományos formáit megtartja és gazdagítja.

Egyéb partnerkapcsolatok

A szülők közösségét képviselő, összefogó szervezet óvodánkban a *Szülői Munkaközösség*. Hatékony szerepe van az óvoda és a családok kapcsolattartási rendszerében. Az éves munkatervben közösen megfogalmazott, rögzített feladatok megvalósítása által válik élővé a kapcsolat.

A bölcsődével való kapcsolat az onnan érkező gyermekek számának függvényében alakul. Ha a bölcsődéből több gyermek érkezik hozzánk, az együttműködés valódi tartalmat kap. A bölcsődei gondozónőkkel folytatott tapasztalatcsere, az érkező gyermekek fogadását könnyíti.

Az iskolákkal a kapcsolattartás folyamatossága az együttműködés nélkülözhetetlen eleme. A kölcsönös intézménylátogatás lehetőséget ad a programok megismerésére, esetleges összehangolására (egyházi tagozat, egyházi iskola). Közös alkalmak szervezése: pl. neveléssel kapcsolatos előadások, értekezletek. Valamennyi intézménnyel való kapcsolatunkkal gyermekeink testi, szellemi, lelki fejlődését, gazdagodását szeretnénk szolgálni.

Különösen fontosnak tartjuk a Szilágyi Erzsébet Keresztyén Általános Iskolával tartani a kapcsolatot, mert itt folytatódhat az óvodánkban elkezdődő keresztyén nevelés a gyermekek iskolás korában is.

Városi közművelődési intézményekkel:

Csermák Antal Zeneiskola

Városi Könyvtár

Nevelési Tanácsadó

Gyermekorvos, védőnő
Családsegítő Intézet
Helyőrségi Klub

Külföldi partnerkapcsolataink:
Hammelburgi Evangélikus Gyülekezet óvodája

Gyülekezeti kapcsolataink:
Evangélikus, református, katolikus lelkészek, gyülekezetek

Keresztyén nevelési programunk megvalósításának eszközszerrendszere

Személyi feltételek

A feltételek között jelentős a *vezető* személyisége, aki a nevelőtestület célkitűzéseiért, a szakmaiságért, a célok megvalósításának segítéséért, a munkafolyamatok irányításáért, szervezéséért, vezetéséért, és a pedagógusok képzéséért felelős. Fontos, hogy lelkileg „kipróbált”, szakmailag jól felkészült óvodapedagógus, szilárd hitbeli meggyőződésű, evangélikus vallású legyen.

Óvónők: 4 teljes állású, főiskolai végzettségű óvónő, 1 fő képzése folyamatban van a Közoktatási Vezetőképzésen.

Dajkák: 2 fő

Részt vesz a csoport életében, magáénak érzi a csoportot, különösen a gondozás területén önállóan tevékenykedik.

Gazdasági vezető: fél állású, felsőfokú végzettséggel rendelkező, evangélikus vallású szakember.

Keresztyén programunk lényegi sajátja, hogy újszerű kapcsolatrendszer alakul ki az óvodán belül, a nevelőtestület és a többi munkatárs között. Programunk hangsúlyozza az óvónői minta szerepét, a keresztyén elkötelezettséget és meggyőződést, amely létrehozza az óvodai testület sajátos arculatát. Az együttműködés folyamatában az egymásra figyelésünket és a nevelőmunkához való viszonyulásunkat az Isten iránti és a tőle kapott szeretetnek kell meghatározni. Ha őt szeretjük, akkor ez a szeretet összekovácsolja közösségünket, és igényes munkavégzésre készít valamennyiünket.

A nevelési tanácsadóban dolgozó pszichológus a fejlesztés irányát határozza meg vizsgálataival, megfigyeléseivel. Csoportban alkalmazható, valamint az egyéni fejlesztést segítő nevelési tanácsot ad.

Keresztyén nevelési programunk eredményessége szempontjából szükség van:

- központi, egyházi szervezésű tanfolyamokra évente 1-2 alkalommal
- fejlesztő szakmai továbbképzésre

A nevelési programunk végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

A kötelező (minimális) eszköz ellátottságra vonatkozó 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet szerint.

Az óvoda csoportszobáinak, öltözőinek kialakításánál a biztonsági szempontokra, követelményekre különösen odafigyelünk. Az eszközválasztásnál figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, igényeit. A személyiségfejlesztő és értelmi képességeket fejlesztő játékok biztosítására nagy hangsúlyt fektetünk.

Jegyzék az óvoda kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről

1. HELYISÉGEK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató
csoportszoba	2
tornaszoba	1
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	1
játszóudvar	1
óvodavezetői iroda	1
gazdasági vezetői iroda	1
nevelőtestületi szoba	1
orvosi szoba	1
gyermeköltöző	2
gyermekmosdó, WC	két gyermekcsoportnak közösén 1
felnőttöltöző	1
elkülönítő szoba	1
melegítőkonyha	1
tálaló-mosogató, ezen belül felnőttétkező	óvodánként 1

feleltmosdó	1
felelt WC	1
mosleltároló	óvodánként 1
raktár	1
szertár	1

II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató
óvodai fektető	60
gyermekszék	?
gyermekasztal	10
fényvédő függöny	ablakonként Hány ablak van?
szőnyeg	2
játekrtató szekrény vagy polc	4
fektetőtároló	2
élősarok állvány	2
hőmérő	2
óvodapedagógusi asztal	2
felelttszék	4
eszköz-előkészítő asztal	2
textiltároló szekrény	2
edény- és evőeszköz- tároló szekrény	2
szeméttartó	2
tornapad	2 ?
tornaszőnyeg	1 ?
bordásfal	2 ?

óvodai többfunkciós mászó készlet	
tükör	1
asztal	1
szék	2
szőnyeg	1
kerti asztal	2
kerti pad	2
babaház	gyermekcsoportonként 1 ????
udvari homokozó	2
takaróháló	homokozónként 1
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	V. rész szerint
tárgyalóasztal	1
szék	2
telefon	1
könyvszekrény	1
iratszekrény	1
iratszekrény	1
lemezszekrény	1
írógépasztal és szék	1-1
telefon	1
fax	1
számítógép, nyomtató	1
szék	4
könyvtári dokumentum	500
könyvszekrény	2
tükör	1

mosdókagyló	1
öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	50
öltözőpad	4
törülközőtartó	50
falitükör	6
fogmosótartó	50

III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató
egyéni tisztálkodószerek, fésű, fogkefe, fogmosópohár	50
tisztálkodófelszerelések körömkefe, szappantartó	6
fésűtartó	2
törülköző	150
abrosz	10 x 3
takaró	50
ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3

IV. A FELNŐTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató
szennyesruha-tároló	1
mosottruha-tároló	1
mosógép ha a mosás helyben történik	1
centrifuga	1
vasaló	1

vasalóállvány	1
szárítóállvány	2
takarítóeszközök	1
kerti munkaeszközök, szerszámok ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna	1-1
hűtőgép	1
porszívó	1

V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Megjegyzés
1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtanként)		
különféle játékformák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő- konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%- ának megfelelő mennyiségben 7,5	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön
ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda nevelési programja szerint
az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%- ának megfelelő mennyiségben 7,5	az óvoda nevelési programja szerint; képeskönyvekből, képes mesekönyvek 15
értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem,	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%- ának megfelelő	az óvoda nevelési programja szerint

képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	mennyiségben	
ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda nevelési programja szerint
a természeti-emberitárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda nevelési programja szerint
munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda nevelési programja szerint

2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

video (lejátszó)	1	
televízió	1	
magnetofon	1	
diavetítő	1	
vetítőképernyő	1	
hangszer (gyermekeknek)	20	

VI. EGÉSZSÉG- ÉS MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató
ételminta-vétel (üvegtartály) készlet	1
mentőláda	1
gyógyszertár (zárható)	1
munkaruha	a Munka Törvénykönyve,

	<p>valamint a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1993. évi XXXIII. törvény és végrehajtási rendeletei alapján, az óvodai kollektív szerződés szerint</p>
<p>védőruha</p>	<p>a munkavédelemről szóló 1993. évi CXIII. törvény és végrehajtási rendeletei alapján, az óvodai munkavédelmi szabályzat szerint</p>
<p>tűzoltó készülék</p>	<p>az érvényes tűzvédelmi szabályok szerint</p>

Keresztyén szemléletű tervezés

Az óvoda sajátosságai és törekvései alapján kialakított *Egyházi ünnepkör* az éves tervezést áttekinthetővé teszi.

A közösen elfogadott és tervezett tevékenységek ismeretében tervezhető csoportonként a kapcsolódó műveltséganyag. Az évszakonkénti bontás, és a havi szinten történő tervezés az elfogadott óvodánkban. A tevékenységformák további tervezését az óvónő módszertani szabadsága határozza meg.

A csoportnaplót a keresztyén nevelésű programunknak megfelelően alakítottuk ki.

Az egyéni fejlesztés az integrált gyermekek esetében egyéni fejlesztési tervek alapján történik, a szakértői vélemény és a fejlesztést végző gyógypedagógus saját vizsgálataira, speciális megfigyeléseire alapozva.

Az egyes tevékenységek tervezésének legfontosabb meghatározói

A gyermeki szituáció-orientáltság, egyházi ünnepkör adta aktualitás, évszakok figyelembe vétele, gyermekek életkori sajátosságai.

A lelki nevelés tervezésekor hangsúlyos kell legyen a lutheri *aranyigék* tervezése a bibliaköri foglalkozásokhoz kapcsolódva.

A tanulás, mint tevékenység beépül, jelen van az óvodai élet mindennapjaiban.

A tevékenységek tervezésénél is nélkülözhetetlen a pedagógiai tudatosság - hiszen pedagógiai alapelvekre épülnek - és a gyermek egyéni fejlődési ütemének figyelembevétele.

A nyári időszak (június 1-től augusztus 31-ig) tervezését egy időegységként kell kezelni. Szükséges figyelembe venni a nyári időszakra jellemző csoport összevonásokat.

Szervezési, működési rend

Óvodánk nyitvatartása a szülők igényei alapján szerveződik. Reggel fél 7 előtt, és délután 16.30 órától szakszerű ügyeletet biztosítunk. Óvodapedagógusaink heti váltásban dolgoznak, kötelező óráikból az átfedési idő biztosított. A technikai dolgozók az érvényes jogszabályokban meghatározott óraszám szerint, és a nevelőmunka aktuális feladataihoz rugalmasan alkalmazkodva végzik munkájukat.

A csoportok szervezésében meghatározó a két csoportszoba.

A napirend kialakításánál a gyermekek életkori sajátosságait, és a tárgyi feltételeket kell figyelembe venni. Otthoni napirend ajánlásával segítséget adunk a családi nevelés számára, ha erre igény van.

Heti rend

A tevékenységek 2 heti rendje segíti az óvodapedagógus tervező, szervező munkáját, az óvodai csoportok zökkenőmentes működését.

A nevelési év két részre bontott: szeptember 1-től május 31-ig és június 1-től augusztus 31-ig.

Szeptember 1-től május 31-ig

Kötelező tevékenységek:

A napi rendszerességű komplex foglalkozások a középső, és nagy csoportban, a közös tízórai elfogyasztása után kezdődnek.

Mese-vers

Testnevelés foglalkozások heti 1 ill. 2 alkalommal. Mindennapi testnevelés, és bibliaköri foglalkozás mind három korcsoportban (kiscsoportban novembertől, ill. adventtől fokozatosan az étkezések előtti imádságok napi gyakorlásával az óvónői példa alapján).

Szabadon választható tevékenységek:

A hét minden napján: játék, munka jellegű tevékenység, vizuális tevékenység, körjátékok, énekes játékok, környezet védelme, szabad mozgás tevékenység.

Június-1-től augusztus 31-ig

Kötelező a mindennapos testnevelés a gyermekek által ismert mozgásanyagra alapozva. Egyéb tevékenységek szervezése a gyermekek érdeklődéséhez, és a napi időkerethez igazodik.

Törekedni szükséges a gyermekek eddig megszerzett ismereteinek gyakorlására, mélyítésére, gazdagítására, különös tekintettel a lelki nevelésre.

Napirend

A napirend kialakításánál a gyermekek napi életritmusát, életkori sajátosságait kell figyelembe venni.

Az étkezési alkalmak kötötten szerveződnek a közös asztali áldás, a nyugodt, asztalközösség légkörének megteremtése érdekében. A napi tevékenységeket úgy kell

szervezni, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek a szabadban.

A napirend három fő részből áll:

- *délelőtti:* az óvoda nyitásával kezdődik, szervezése kötetlenebb. A délelőtti időkereten belül kerülnek megszervezésre a kötelező tevékenységek, és a tízórai.
- *déli:* kötöttebb az ebéd és a csoportok zökkenő mentesebb működése miatt (az étkezési és a délutáni pihenés előkészületei)
- *délutáni:* a délutáni tevékenységek szervezése kötetlenebb, mely a pihenéssel kezdődik, és tartalmazza az uzsonnát, mesét, verset, mindennapi testnevelést, játékba integrált tanulást is.

A napirend az óvoda zárásával fejeződik be.

Nevelési programunkat azzal az igével zárjuk, mely meghirdeti az örömhírt, hogy Jézus, az Isten Fia értünk jött a földre, értünk halt meg, és feltámadt, hogy nekünk örök életünk legyen. Óvodánk ezt az örömhírt hirdeti nevében, ezt az örömhírt akarja hirdetni programjával és minden tevékenységével.

Íme hirdetek nektek nagy örömet... (Lk 2,10)

Felhasznált irodalom

Az óvodai nevelés programja /OPI, Budapest 1989./

Az óvodai nevelés alapprogramja /Budapest, 1996. IX. 1. Korm. rendelet/

Bormuth, Lotte-Schaude, Otto: Hinni, tanítani, nevelni /Evangéliumi Kiadó, 1993./

Fogyatékos gyermekek irányelve

Forrai Katalin: Ének az óvodában /Zenemű kiadó, Bp. 1974./

Módszertani Útmutató I. kötet /Alcius BT. Bp. 1998./

Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? /OKI. Bp./

Néphagyományőrző óvodai program /Gödöllő, 1998./

dr. Pereszlényi Éva: A Helyi Óvodai Nevelési Program HOP szakmai feltételrendszere/Alcius Bt. Budapest 1997./

dr. Pereszlényi Éva-Porkolábné Balogh Katalin: Játék, Mozgás, Kommunikáció óvodai program /Alcius Bt. Budapest, 1996./

C.H.Spurgeon: Jöjjetek gyermekek /Evangéliumi Kiadó, 1993/

Melléklet

A feldolgozás menete	Irodalom	Zenei nevelés	Vizuális nevelés	Környezeti nevelés	Matematika	Testnevelés	Bibliakör
Téma:							
Készségfejlesztés							
Élmény, motiváció							
Módszerek							
Eszköz							
Egyéb							
Gyermek nevének feljegyzés e teljesítményt ítéelve							